

تسلسل لازم میآید کمی انتخاب خواهند کرد لابد در دفعه اول انتخاب این اشخاص را حاکم باید بکند و باید از اشخاص معتمد اهل محل باشد مجدداً ماده (۹) با اضافه جمله بتعیین حکومت در آخر ماده قرائت شد.

رئیس - ماده (۹) بهمین طریق که خوانده شد و اصلاح شد رأی گرفته میشود آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند - اغلب قیام نمودند
رئیس - با کثرت تصویب شد - بقیه اینقانون میماند برای جلسه دیگر رایورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق یحیی خان سرتیب بعبارت ذیل قرائت شد :

لایحه وزارت مالیه راجع بحقوق مرحوم یحیی خان سرتیب که از قزاقخانه استعفا داده بود قرائت گردید حقوق مرحوم یحیی خان مبلغ نودوشش تومان شخصی و مبلغ ششصد و شصت تومان حقوق اداری بود و به تصویب مجلس شورای ملی جدیداً در حق آن مرحوم برقرار شده بود کلیه این حقوق هفتصد و پنجاه و شش تومان است و نظر بخدمتیکه مرحوم یحیی خان به مملکت نموده وزارت مالیه پیشنهاد نموده بودند تمام این حقوق بدون کسر بطور استثناء در باره وراث آن مرحوم برقرار شود پس از مذاکرات لازمه کمیسیون مطابق ذیل تصویب نموده پیشنهاد مجلس می نماید ماده مبلغ پانصد تومان از حقوق مرحوم یحیی خان در باره وراث آن مرحوم بترتیب ذیل برقرار شود خان بابا خان پسر مرحوم یحیی خان دوست تومان - عیال و سه نفر صبیبه آن مرحوم از قرار نفری ۷۵ تومان سبصد تومان .

رئیس - این پیشنهاد یک مرتبه بمجلس آمده است و تکلیفش معین نشده مقصود اینستکه تکلیف معلوم شود که جواب وزارتخانه داده شود مخالفی هست
حاجی شیخ اسدالله - بنده مخالفم
رئیس - بفرمائید .

حاجی شیخ اسدالله - این حقوق که مرحوم یحیی خان داشته است از قرار معلوم حقوق اداری بوده است و ربطی بحقوق شخصی ندارد اگر بنا باشد ما این فتح باب را بکنیم که حقوق اداری را بیاورند ما تصویب بکنیم این یک دایره وسیعی پیدا خواهد کرد و همه روزه این قبیل تقاضاها بمجلس خواهد آمد بنده عقیده ام اینست که حقوق اداری را نباید مجلس شورای ملی مثل حقوق شخصی درباره وراث یا غیره تمام یا نصفه اش را تصویب کند بجهت اینستکه مادامیکه مشغول خدمت است در آن اداره حقوق اداری باید باشد وقتیکه مستعفی شد یا مرحوم شد دیگر حق نخواهد داشت اگر میخواهید که چیزی در حق کسی برقرار کنید آن مسئله دیگری است پس خوب است حقوق یحیی خان را بزنند و شخصاً وزیر مالیه پیشنهاد بکند یک چیزی مستقیماً و مستقلاً بورات او داده شود بنده بکلی رأی ندارم که مجلس رأی بدهد این مسئله را بجهت اینکه این خودش خلاف قانون وظایف است .

حاج عز الممالک مخبر - بنده محض توضیح عرض میکنم که حقوق اداری نیست و حقوق مرحوم یحیی خان قزاق شخصی است مثل حقوق سایر صاحبمنصبان قزاقخانه است که مجلس تصویب کرد .

لواءالدوله - میخواستم يك توضیحی درباره مرحوم یحیی خان بدهم که نمایندگان محترم باطمینان رأی بدهند .

رئیس - شما که موافقت پس چرا گفتید مخالفم
لواءالدوله - خیر من موافق بودم

رئیس - لازم نیست رأی میگیریم آقایانی که حقوق مرحوم یحیی خان قزاق را تصویب می کنند ورقه سفید خواهند داد والا ورقه کبود (شروع باخذ اوراق شد آقای حاج میرزا رضا خان عده اوراق را شماره ۵۱ احصاء نمودند) .

رئیس - با کثرت (۵۱) رأی از ۷۲ نفر نمایندگان تصویب شد .

رئیس - تقاضائی آقای ادیب التجار کرده اند و ۴۲ نفر از آقایان هم امضاء کرده اند قرائت می شود (بعبارت ذیل قرائت شد) .

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی چون اصلاحات مملکت و مخصوصاً پیشآمدهای جدید که متضمن این همه خون ریزیها و غارت دارائی اهالی و هتک اعراض شده موجب کمال تأثر قلوب نمایندگان محترم است و اوقاتشان مصروف است باینکه معلوم کنند کسانی را که مصدر این وقوعات ناگوار بوده اند و اشخاصی را که شرکت در این امور نامشروع کرده اند بشناسند و از قرار معلوم اوراق و اسناد زیادی در ضبط هیئت اجرائیه دولت است که کاشف این اسرار است لهذا این بنده پیشنهاد میکنم که از جانب مجلس شورای ملی به هیئت وزرای اعظام مرقوم شود که تمام اسناد و اوراق ازین قبیل را بمجلس بفرستند که نمایندگان ملت صاحب اوراق مضره را شناخته و در صورت صلاح صورت آنرا بعرض ملت برسانند ادیب التجار با امضای ۴۲ نفر دیگر از نمایندگان
رئیس - ۴۲ نفر امضا کرده اند مخالفی نیست (اظهاری نشد) - آقایانیکه این تقاضا را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - با کثرت تصویب شد دستور شبیه (۱۳) روز شبیه جلسه سه ساعت و نیم بفرورب مانده بقیه شور دویم قانون انتخابات رایورت کمیسیون بودجه راجع بیکصد و پنجاه و دو هزار تومان حقوق اشخاصی که از بودجه درباری خارج شده است رایورت کمیسیون بودجه راجع به حقوق میرزا حبیب الله مجاهد آقای افتخار الواعظین راجع بدستور فرمایشی دارید .

افتخار الواعظین - بله .
رئیس - بفرمائید .

افتخار الواعظین - يك رایورتنی از کمیسیون فوائد عامه مدتی است داده شده است از برای آوردن ماشین چرم سازی و بنده مطلعم که ماشین را هم آورده اند و صاحبش منتظر اجازه مجلس شورای ملی است اگر اجازه داده شود وارد شود و تکلیف او معلوم شود بنده تقاضا میکنم که جزء دستور شبیه گذارده شود .

رئیس - آنرا ممکن است جزء دستور روز یکشنبه بگذاریم بجهت اینکه قانون انتخابات خیلی مهم است و مسئله صد و پنجاه و دو هزار تومان هم همینطور .

آقا میرزا احمد - دوره مجلس حالیه قریب با ختم است و هنوز بودجه مملکتی بمجلس

نیامده تقاضا میکنم که اگر حاضر است در کمیسیون زودتر بمجلس بفرستند در صورتیکه خیلی از آقایان نمایندگان اصرار داشتند که این مسئله بگذرد و اگر بکمیسیون نیامده خواهش میکنم تأییدی به هیئت وزراء بشود زودتر بیاورند و از مجلس بگذرد
رئیس - خیلی خوب همین کار را میکنیم . (مجلس سه ربع ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۳۰۴

صورت مشروح روز شنبه ۱۳ شهر

شوال المکرم ۱۳۲۹

رئیس - آقای مؤتمن الملك ۴ ساعت و بیست دقیقه قبل از غروب بجای خود چلوس فرمودند و پس از نیم ساعت مجلس افتتاح شد .

صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای میرزا ابراهیم خان قرائت نمودند .

غائبین جلسه قبل غائب بدون اجازه - آقا سید محمد باقر ادیب غائبین با اجازه .

آقای حاج سید نصرالله - آقا میرزا علی اکبر خان - معتمد التجار - شریف العلماء - معزز الملك - آقایانیکه از وقت مقرر تأخیر نموده اند آقای دکتر اسمعیل خان دو ساعت و نیم - آقای حاج آقا - آقا شیخ رضا یک ساعت ناصر الاسلام ۵۰ دقیقه حاج امام جمعه ۵۰ دقیقه آقا میرزا رضای مستوفی ۶۰ دقیقه حاج وکیل الرعایا - آقا میرزا علی اصفهانی ۳۵ دقیقه افتخار الواعظین - ابوالقاسم میرزا - حاج عز الممالک - آقا میرزا ابراهیم قمی حاج مصدق - الممالک نیم ساعت .

رئیس - دو فقره اشتباه شده است یکی راجع بماده ۱۴ است که ارجاع شد بکمیسیون یکی هم مواد ۱۰ و ۱۱ و ۱۳ بود که تصویب شد فراموش شده است که نوشته شود .

حاج آقا - بنده با ماده ۱۴ موافق بودم و دفاع کردم بهان برهانیکه سابق عرض کرده بودم و عقیده ام هم این بود که نك رأی دهندگان باید در حق نماینده رأی بدهند تا منتخب شناخته شود و اینجا بنده را مخالف نوشته اند اشتباه شده است
رئیس - همینطور که اظهار شد اصلاح میشود دیگر مخالفی نیست (کسی اظهاری نکرد)

رئیس صورت مجلس تصویب شد قانون انتخابات از ماده ۱۵

ماده ۱۵ بطور ذیل خوانده شد .

ماده - در صورت تساوی آراء بین دو یا چند نفر هر عده که محل حاجت باشد بحکم قرعه معین می شود .

رئیس - در ماده ۱۵ مخالفی هست .

لسان الحکماء - اول اینکه در صورت تساوی آراء دو یا چند نفر لازم نیست همینقدر که در صورت تساوی آراء نوشته شد دیگر بین دو یا چند نفر لازم نیست دیگر اینکه در جمله آخر هر عده که محل حاجت باشد لازم نیست و باید اینطور نوشت در صورت تساوی آراء عده مقرر قانونی بحکم قرعه معین خواهد شد .

ذکاء الملك مخبر - گمان میکنم که این دو جمله لازم باشد بجهت معنی اینکه معنی این میشود هر گاه فرض کنیم حوزه انتخابیه ای است که باید

ماده ۱۵ بطور ذیل خوانده شد .

ماده - در صورت تساوی آراء بین دو یا چند نفر هر عده که محل حاجت باشد بحکم قرعه معین می شود .

رئیس - در ماده ۱۵ مخالفی هست .

لسان الحکماء - اول اینکه در صورت تساوی آراء دو یا چند نفر لازم نیست همینقدر که در صورت تساوی آراء نوشته شد دیگر بین دو یا چند نفر لازم نیست دیگر اینکه در جمله آخر هر عده که محل حاجت باشد لازم نیست و باید اینطور نوشت در صورت تساوی آراء عده مقرر قانونی بحکم قرعه معین خواهد شد .

ذکاء الملك مخبر - گمان میکنم که این دو جمله لازم باشد بجهت معنی اینکه معنی این میشود هر گاه فرض کنیم حوزه انتخابیه ای است که باید

ماده ۱۵ بطور ذیل خوانده شد .

ماده - در صورت تساوی آراء بین دو یا چند نفر هر عده که محل حاجت باشد بحکم قرعه معین می شود .

چهار نفر انتخاب شود پنج نفر از آن حوزه انتخاب شده و از این پنج نفری که انتخاب شده است عده آراء در حق دو نفر آنها متساوی است یعنی یکمده آرائی دارند که همه آنها میتوانند انتخاب شوند ولی عده آراء در حق دو نفر آنها متساوی است در این صورت چه باید کرد باید قرعه کشید این یک طریق یک طریق هم این است که دو نفر باید انتخاب بشوند یعنی دو نفر مانده است که انتخاب شود لکن چند نفر هستند که یک عده آراء دارند فرضاً بفرمائید شش نفر هستند که چهارصد رأی درباره آنها داده شده چهارصد رأی هم برای منتخب شدن آن ها کافی است و ما دو نفر منتخب لازم داریم این دو نفر را بین این شش نفر چطور باید معین کنیم باید قرعه معین کنیم پس اولاً دو یا چند نفر لازم است و ثانیاً هر عده که محل حاجت است یعنی چه یعنی پنج نفری که باید انتخاب کنیم سه نفرش انتخاب شده دو نفر دیگر حاجت داریم این دو نفر دیگر چطور باید معین بشود باید بین آن شش نفر قرعه معین کنیم پس همینطوریکه نوشته شده است بهتر است

لسان الحکماء - این دلیل هائی که فرمودند همه در آن پیشنهاد بنده بود حالا خوب است پیشنهاد بنده را بخوانند.

رئیس - تا مذاکره ختم نشود پیشنهاد خوانده نمی شود.

بجهت - صحیح است که یک فی الجملة نقصانی دارد اینجا یک کلمه لازم است در صورتیکه باین اشخاص متساوی محتاج باشند مثلاً اگر تساوی آراء باشد بین سه نفر یا چهار نفر و آن ۴ نفر لازم است در آن صورت محتاج بقره نیستیم اگر مخیر قبول میکنند اصلاح بفرمائید.

رئیس - مذاکرات در این ماده کافی است اصلاح پیشنهادی آقای لسان الحکماء قرائت میشود (باین عبارت قرائت شد)

ماده ۱۵ - در صورت تساوی آراء عده مقرر قانونی بحکم قرعه معین خواهد شد.

ذکاء الملک - بنظر بنده این عبارت قدری مبهم بنظر میآید و گمان میکنم وافق بمطلب نباشد و اینکه این جا نوشته شده است واضح تر و ظاهر تر است.

رئیس - آقای لسان الحکماء در اصلاح شما رأی بگیرییم.

لسان الحکماء - بله رأی بگیریید ؟
رئیس - رأی میکنیم در قابل توجه بودن اصلاح آقای لسان الحکماء (آقایانیکه این اصلاح را قابل توجه میدانند قیام نمایند) (اغلب قیام نکردند)

رئیس - قابل توجه نشد رأی میکنیم بماده ۱۵ آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۶ ماده ۱۶ بتفصیل ذیل خواند شد.

ماده ۱۶ - ایلات عده موافق حوزه بندی انتخاب هر کدام یک نماینده مستقیماً بصورت مجلس شورای ملی میفرستند.

حاج سید ابراهیم - این ماده یک قسمتی نوشته شده است که باید یک قید اضافه شود در این قانون

می نویسد که انتخاب کنندگان مجبور نیستند که نمایندگان خود را از اهل محل انتخاب کنند و در این ماده آن نظری که بود این بود که از خود ایل باشد اینجا یک چیزی بوده و افتاده و آن افاده میداد که از خود ایل باشد و اینکه اینجا نوشته است هر یک یک نماینده مستقیماً به عضویت مجلس بفرستند گمان میکنم بهتر این است لفظ از خود ایل هم نوشته شود تا آن مقصود از بین نرود نه اینکه ایل از غیر ایل هم انتخاب کنند و این عبارت همچو میرساند میتواند از غیر ایل باشد میتواند هم از خود ایل نباشد.

ذکاء الملک - ما فقط مقید هستیم که یک نفر نماینده مستقیماً از طرف ایلات بمجلس شورای ملی بیاید اما دیگر مقید نیستیم و صحیح هم نیست که حتماً مقید کنیم که از خود ایلات بیاید اگر بخواهد یک ایلی از خارج ایل انتخاب کند نباید او را جلو گیری کرد.

بجهت - بنده بکلی این ماده را زائد میدانم بجهت اینکه در اول این نظام نامه نوشته است که حوزه بندیها از قرار شرح جدولی است که در آخر این قانون مستقیم خواهد شد و یکی از آنها ایل است و نمایندگان از طرف ایلات معین خواهند شد و نظر باینکه چون سکنی در یک محل معین ندارند باینجهت آنها معین شده پس بنابراین آن ماده ایلات را هم شامل است اولاً باید از برای ملل متنوعه هم یک ماده بنویسیم که بآنها هم هر یک یک نماینده داده شود پس عقیده ام این است که هیچ لازم نیست و اسم آنها هم جزء حوزه بندیهاست و آنجا هم ذکر شده است.

افتخار الواعظین - باید ایلات عده حق انتخاب بکنند داده ایم و جهت اینکه یک نماینده میدهم البته باندک تأملی خدمت آقایان واضح و آشکار است که البته از برای این است که ایلات را با حکومت مرکزی مرتبط بکنیم و بوظایف و حقوق ملیه خودشان کاملاً مستحضر و مسبوق شوند و خیلی لازم است که از طرف ایلات عده در مجلس شورای ملی از هر ایلی یک نفر نماینده باشد در ذیل این مواد قانونی هم باشد که ما بآنها حق داده باشیم در ذیل همین مواد و جزء حوزه بندیها هم هست و باید در همین ماده هم باشد.

حاج وکیل الرعایا - مخالفت بنده فقط در

آن فقره هر یک از ایلات عده است بنده منفعت این ملت و این مملکت را در این می بینم که از ایلات که واقعاً پاسبان این مملکتند هر یک یک نماینده در این مجلس داشته باشند و باین وسیله امیدوار هستیم که آنها خیلی زود شهر نشین بشوند و بیش از اینکه حالا سعی هستند از حفظ مملکت خودشان کوشش کنند و راهی بهتر از این نمی بینم که ما صرف نظر کنیم امروز از آن عده نفوس آنها و نظر داشته باشیم که بلکه بهمان اسم ایلیت و بامیل آنها نماینده آنها را در مجلس حاضر کنیم و انتقادات زیادی که عجالتاً هم هست چندان موافقتی ندارند گمان میکنم آنطوری که باید فایده به ایلات مملکت برسد در این مجلس آن وقت برسد حالا دیگر موقوف بنظر آقایان است و

گمان میکنم آن لفظ ایلات عده داشته شود هر یک از ایلات کافی است.

رئیس - مذاکرات در این ماده کافی است (بعضی کافی و بعضی غیر کافی دانستند)

رئیس - رأی میکنیم که مذاکرات در این ماده کافی است یا کافی نیست آقایانیکه مذاکرات را در ماده ۱۶ کافی میدانند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - معلوم شد که کافی است دو فقره اصلاح پیشنهاد شده است قرائت میشود.

۱ - از طرف حاج سید ابراهیم (بنده پیشنهاد میکنم که در ماده ۱۶ این عبارت بعد از لفظ نماینده اضافه شود از خود ایل)

۲ - از طرف آقای میرزا مرتضی قلیخان (بنده پیشنهاد میکنم که در آخر ماده ۱۶ این مطلب زیاد بشود) (وسایر ایلات در جزء هر حوزه هستند رأی خواهند داد)

حاج سید ابراهیم - بنده تعجب می کنم از اشخاصی که میفرمایند لفظ از خود ایل لازم نیست یا اینکه فلسفه اینکه تغییر دادند انتخابات اول را به انتخابات ثانی این بود که از خود ایل در مجلس باشند و ملتفت مملکت خود باشند و حقوق خود را بدانند و اطلاعات محلی هم که دارا هستند دارا باشند و رفع حوائج خودشان را بکنند و آنها را هم داخل تمدن و انسانیت بکنند و دلیل همین بود که مقید کردیم که از خود ایل باشد پس حالا که میگویند لازم نیست که از خود ایل باشد هیچ فایده ندارد که از غیر ایل باشد پس ملحق بکنند بخاک نشین ها و با اعتقاد بنده مقید بکنند که از خود ایل باشد لازم است.

معزز الملک - بنده تصور میکنم که تمام ایلات ما هم داخل در تمدن هستند هم انسانیت و آنها لازم ندارند که کسی آنها را داخل تمدن بکند ثانیاً میخواستیم عرض بکنم که اگر برای انتخاب ایلات قرار میدادند که کسی دیگر غیر از ایلات انتخاب کنند آن وقت معقول بود که قید کنیم که غیر از ایلات نباشد و قتیکه اختیار انتخابات را ما بخود ایلات دادیم مختار هستند که از هر جا میخواهند انتخاب کنند البته باید حق داد بآنها که هر کسیرا خودشان میخواهند انتخاب کنند و اگر بنا شود که این قید نکنیم بعبارت آخری این معنی این است و ممکن است همچو فهمیده شود که آنها آن قدر بصیرت ندارند که چطور انتخاب بکنند خیر آنها خودشان خوب بصیرت دارند فلسفه انتخابات آزادی در انتخابات است هر قدر که ما قائل شدیم که او اختیار دارد که هر کسیرا بخواهد انتخاب کند او آزاد تر و این فلسفه بهتر بکار برده شده است باید بگوئیم او حق دارد در انتخاب کردن خودش از کجا میدانید که کسیکه خارج از ایل باشد منافع یک ایلی را بهتر از خود آنها که در ایل هستند نداند و نتواند منافع آنها را حفظ کند ممکن است بعضی اشخاص باشند که خیلی بصیرتشان و اطلاعاتشان بیشتر از خود ایل باشد پس باین جهت هیچ معقول نیست که ما قید بکنیم که از غیر ایل نباشد برای این که او مختار است که از خودش انتخاب کند

یا از خارج برای این که بنظر خودش اگر ایل را صلاح دید از ایل انتخاب میکند لابد خود ایل میداند که برای چه آن نماینده بمجلس شورا خواهد آمد برای این است که نماینده ایل در اینجا باشد برای این است که منافع خصوصی او را حفظ کند برای این است که رابطه باشد بین آن ایل و مرکز حکومت پس برای این مقصود است که بخود او واگذار میکنند که خودش وکیل انتخاب کند البته خودش بهتر بصیرت دارد و خود او نگاه خواهد کرد و بهترین مردمی را که برای خودش صلاح میداند انتخاب خواهد کرد اعم از این که از خود ایل باشد یا از خارج و البته این طبیعی است و کلیتاً ایلات در صدی ۹۹ از خودشان انتخاب خواهند کرد در صورتیکه میدانیم فلسفه انتخابات این است که انتخاب آزاد باشد و در صورتیکه میدانیم از صدی ۹۹ از خودشان انتخاب خواهند کرد هیچ معقول نیست که ما اینجا مقید کنیم و آن فلسفه انتخاب را از بین ببریم و بگوئیم صحیح نیست از غیر ایل باشد **رئیس** - (آقای مغیر کمسیون) این اصلاح را قبول دارد .

ذکاءالملک - خیر بنده نمیتوانم از طرف کمسیون قبول کنم .

رئیس - رای میگیریم در قابل توجه بودن اصلاح آقای حاج سید ابراهیم آقاییانیکه قابل توجه میدانند قیام نمایند (اغلب قیام نکردند)

رئیس - قابل توجه نشد .

(مجدداً پیشنهاد آقای آقامیرزا مرتضی قلیخان قرائت گردید)

ذکاءالملک - این را قبول میکنم بشرط این که يك كلمه زيادتر شود و سایر ایلات که اسم برده نشده اند .

میرزا مرتضی قلیخان - بنده هم قبول دارم اضافه شود .

رئیس - اصلاح میشود (ماده ۱۶ بضمیمه اصلاح پیشنهادی آقا میرزا مرتضی قلیخان اضافه آقای مغیر مجدداً باین ترتیب قرائت میشود)

ماده ۱۶ - ایلات عمده موافق حوزه بندی انتخابات هر کدام يك نماینده مستقیماً بمجلس شورای ملی میفرستند و سایر ایلاتیکه اسم برده نشده اند در جزو هر حوزه که هستند رای خواهند داد . پیشنهادی از طرف آقای آقا شیخعلی شیرازی باین عبارت خوانده شد . در ماده ۱۶ - پیشنهاد میشود که پنج ایل عمده نوشته شود .

آقا شیخ علی شیرازی - مقصود بنده این است که چون قانون است واضح تر نوشته شود بهتر است .

ذکاءالملک - گمان میکنم که عمده معین کردن ضرورت نداشته باشد زیرا در حوزه بندی ها اسامی ایلات معین شد .

رئیس - آقا شیخ علی مسترد می کنند یا رای بگیریم .

آقا شیخ علی - مسترد میکنم .

رئیس - رای میگیریم بماده ۱۶ بهمان

ترتیبی که قرائت شد آقاییانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۷ خواندمی شود (عبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۱۷ - در يك حوزه انتخابیه که چندین نقطه آن در انتخابات شرکت دارند هر گاه در مدت معین بعضی از آن نقاط انتخاب خود را بعمل نیاورند حق انتخاب آن ها ساقط میشود و انتخابات سایر نقاط آن حوزه معتبر است .

ذکاءالملک - اینجا اضافه شود در مدتی که انجمن نظارت مرکزی معین میکنند بهتر است مجدداً ماده بااصلاح خوانده شد .

بهجت - عبارت آخر این ماده يك جمله اصلاحی لازم دارد که باید نوشته شود حق انتخاب آنها ساقط میشود این عبارت صحیح نیست باید قید کرد حق انتخاب آنها در آن انتخاب ساقط میشود چون ممکن است مجدداً يك انتخاب بشود و نباید حق انتخاب آنها در آن انتخاب مجدد ساقط و اگر بطور مطلق نوشته شود همچو فهمیده میشود که حق انتخاب آنها در انتخاب دیگری هم ساقط است و این صحیح است .

حاج عزالمملک - مخالفت بنده همان بود که آقای مغیر اصلاح کردند دیگر عرضی ندارم **مهرزاملک** - حالا که این کلمه اضافه شد و آقای مغیر هم اصلاح کردند که در مدتی که انجمن نظارت مرکزی معین میکنند چون مدتی که نوشته شده است که انجمن نظارت مرکزی معین میکنند تصور میشود که هر مدتی بخواهد حق دارد معین کند و این را در ماده بیستم نوشته است خوب است اینجا اضافه شود مطابق ماده ۲۰ انجمن نظارت مرکزی حق دارد معین کند بجهت اینکه اگر این اضافه نشود در بعضی ایلات تصور میکنند که انجمن نظارت خودش اختیار خودش معین میکند ولو يك ماه هم باشد در صورتیکه انتخابات باید بسرعت بشود دیگر مدت لازم ندارد

ذکاءالملک - چیزی که در ماده ۲۰ هست گمان نمیکنم تمام اختیارات انجمن نظارت را معین کرده باشد بجهت اینکه در ماده بیستم نوشته است انجمن نظارت اعلانی مرتب نموده به تناسب اهمیت محل از پنج روز الی يك ماه قبل از موعد انتخاب اساعه میدهد اینجا فقط انجمن مرکزی اعلانی میکند چند روز قبل از انتخاب را در انتخاب هم چند روز مدت لازم دارد مگر اینکه اضافه کنیم و مواد دیگر را هم ملاحظه بکنیم و بطور اجمال بنویسیم در مدتی که انجمن نظارت مرکزی در حدود معینه همین قانون معین میکنند .

رئیس - مذاکرات در ماده ۱۷ کافی است ؟ (گفتند کافست) - (ماده بااصلاح بعبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۱۷ - در يك حوزه انتخابیه که چندین نقطه آن در انتخابات شرکت دارند هر گاه در مدتی که انجمن نظارت مرکزی در حدود معینه همین قانون معین میکنند بعضی از آن نقاط انتخابات خود را بعمل نیاورند حق انتخاب آنها ساقط میشود و انتخابات سایر نقاط آن حوزه معتبر است .

رئیس - رای میگیریم بماده ۱۷ بهمین

ترتیبی که خوانده شد آقاییانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۸ (ماده ۱۸ عبارت ذیل قرائت شد) .

ماده ۱۸ - هر يك از انتخاب کنندگان زیاد بریک مرتبه حق رای دادن ندارند مگر در صورتی که تجدید انتخاب لازم شود .

رئیس - در ماده ۱۸ مخالفی نیست (مخالفی نبود) **رئیس** - رای میگیریم بماده ۱۸ آقاییانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام کردند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۹ (ماده ۱۹ عبارت ذیل خوانده شد) .

ماده ۱۹ - انتخاب کنندگان مجبور نیستند نماینده خود را از ساکنین محل خود انتخاب کنند **حاج آقا** - بنده گمان میکنم که این ماده بکلی زیاد و لغو است بواسطه آنکه در چند ماده قبل گفتیم که باید انتخاب شوندگان یعنی منتخبین معروفیت محلی داشته باشند همین قدر شرطی که کردیم این بود بعد از آنکه شرایطمان را ذکر کردیم در واقع این شرایط انتخاب شوندگان است این را دیگر لازم نبود که مقید کنیم و بکلامه مخصوصی قرار بدهیم آنچه هم ذکر شده است که فقط شرطش اینست که از معروفین محل باشد بعد از آنکه آن شرط را کردیم این ماده دیگر لغو است و تصور میکنم اینرا کلیتاً حذف کنند .

ذکاءالملک - آقای حاج آقا در واقع بااصل مطلب مخالف نیستند ولی ذکر او را زیادی میدانند کمسیون هم اعتقادش این بوده است که اگر ذکر بشود بهتر است برای اینکه اذهان مردم مسبوق باشد که اگر بخواهند کسی را از خارج محل انتخاب بکنند میتوانند .

حاج آقا - بله پس از اینکه مغیر محترم تصدیق فرمودند که این يك توضیحی است از آن ماده و آن ماده کافی بود از این معنی بنده تصور میکنم که در اینجا همانطور که نظر دارند ملتفت میشوند و ذکر این ماده يك خرابی و اشکالی برای انتخابات فراهم میآورند یعنی وقتیکه ما اینجا نوشتیم که مجبور نیستند نماینده خود را از ساکنین محل خود انتخاب نمایند این بهانه میشود بجهت اینکه کسانی که در جاهای دیگر بر تریات دیگر میخواهند انتخابات را بعمل بیاورند و حقوق همه پایمال میشود بنده تقاضا میکنم که همان چیزیکه نوشته شده است به طبیعت مردم واگذار شود و همانطور مردم استفاده کنند و بهمان قدر کفالت کنید .

رئیس - گویا مذاکرات در ماده ۱۹ کافی باشد (گفتند بله کافی است) **رئیس** - رای میگیریم آقاییانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام کردند)

رئیس - تصویب شد ماده ۲۰ (ماده ۲۰ بدین عبارت خوانده شد)

فضل ششم - کیفیت دادن تعرفه برای تشخیص انتخاب کنندگان .

ماده ۲۰ - انجمن نظارت اعلانی مرتب نموده بمناسبت اهمیت محل از پنج روز الی يكماه قبل از موعد انتخاب اشاعه میدهند .

حاج وکیل الرعایا - حد اقلو حد اکثری قرار داده است حد اکثرش را برای مملکت کافی میدانم اما حد اقلش را بهمان جهت که آنرا کافی میدانم اینرا هم کم میدانم پنج روز حداقل خیلی کم است بنویسند از ۱۵ روز الی يكماه بهتر است .

ذکاءالملک - باید متذکر باشند که فقط اعلان انتخابات است یعنی مدتی که مردم باید ملتفت شوند که در فلان روز در حوزه انتخابیه باید رفت و این بمناسبت هر جایی فرق دارد حالا اگر حوزه انتخابیه کوچک باشد مثل اینکه يك شهر باشد یا چند بلوک مختصر باشد پنج روز کافی است بجهت اینکه مردم در مدت پنج روز مطلع خواهند شد اما اگر يك حوزه انتخابیه بزرگی باشد که حوزههای متعدده و شهرها و قصبههای متعدد دارا باشد باید مدت زیادتری داشته باشد لازم است که مردم مطلع شوند از وقوع انتخابات در يك مدت معینی اینک نوشته ایم از هر روز الی يكماه بمناسبت این است که برای هر محلی يك مدتی معین شود .

محمد هاشم میرزا - اعلان انتخابات که در فلان روز تعرفه خواهند گرفت یا اینکه فلان روز انجمن نظارت در فلان نقطه برای دادن تعرفه حاضر خواهند بود پنج روز خیلی کم است بجهت اینکه غالب جاهای که انتخاب جمعی است و باید بیایند در شهرها رای بدهند ۵ روز خیلی کم است در نظامنامه سابق هم نوشته بود دو هفته قبل از موقع انتخابات باید اعلان بدهند حالا اقل باید دو هفته تا يك ماه باشد بجهت اینکه در مدت ۵ روز تا بخواهند خودشان را حاضر کنند این مدت سر آمده و از انتخابات محروم می شوند .

حاج آقا - بنده فقط مخالفتم باین است که اینماده باماده ۲۱ يك ماده بشود بجهت اینکه اگر بخواهیم دو ماده قانونی بگیریم باید دو مطلب منفصل از هم باشند و ماده بیستم بعینه همان ماده ۲۱ است بنده تقاضا میکنم که این ماده بیستم و یکم یکی بشود و آن شرایط هم خوانده شود آنوقت يك دفعه رای بگیرند .

ذکاءالملک - چون مربوط بهم است اگر هم بخواهند اینطور بکنند ضرری ندارد .

رئیس - اگر مخالفی نیست هر دو ماده را يك ماده قرار بدهیم (مخالفی نبود) (ماده ۲۱ نیز بعبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۲۱ - اعلان مزبور مطالب ذیل را دارا خواهد بود .

۱- شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان ۲- محل و اوقات را که انجمن نظارت یا شعب آن ورقه تعرفه خواهند داد ۳- مکان وزمانیکه انجمن نظارت برای اخذ رای حاضر خواهد بود ۴- عمده نمایندگان که صاحبان تعرفه باید منتخب نمایند .

رئیس - در شرط اول ماده ۲۱ مخالفی هست .

حاج سید ابراهیم - این انجمن که اینجا نوشته شده انجمن نظارت مرکزی مقصود است یا انجمن جزء .

ذکاءالملک - اینک اینجا نوشته شده است مراد انجمن نظارت مرکزی است لکن

بهترین است که انجمن نظارت جزء همین حق را داشته باشد و اینکار را خواهند کرد .

رئیس - مقصود انجمن نظارت مرکزی است .

ذکاءالملک - خیر انجمن نظارت جزء هم اختیار خواهد داشت .

حاج سید ابراهیم - عمده آن نمایندگان که باید منتخب شوند باید در اینجا معین شود .

ذکاءالملک - عمده نمایندگان را که فرمودید در شرط چهارم است .

رئیس - در شرط اول دیگر مخالفی هست (اظهاری نشد) .

رئیس - در شرط دوم مخالفی هست (مخالفی نبود) .

رئیس - در شرط سیم مخالفی هست (کسی مخالفت نکرد) در شرط چهارم نیز کسی مخالفت نکرد (پیشنهاد آقای محمد هاشم میرزا برقرار ذیل قرائت شد) .

بنده پیشنهاد میکنم نوشته شود عوض ۵ روز دو هفته نوشته شود .

ذکاءالملک - دو هفته بنظر بنده زیاد است در قانون سابق هم که فرمودید دو هفته نوشته است از ۵ روز الی دو هفته نوشته است ما اینجا از ۵ روز الی يكماه نوشته ایم ولی حالا اگر ۵ روز پیشنهاد می کنند بنده هم قبول میکنم تا این دو هفته زیاد است .

محمد هاشم میرزا - اگر ده روز را آقای مغیر قبول فرمودند بنده قبول میکنم و پیشنهاد دو هفته بودن را پس میگیرم .

رئیس - ماده ۲۰ و ۲۱ بااصلاحی که آقای مغیر قبول نمودند خوانده میشود بعد رای گرفته میشود (بااصلاح بدین تفصیل خوانده شد) .

ماده ۲۰ - انجمن نظارت اعلانی مرتب نموده بمناسبت اهمیت محل از ۱۰ روز الی يك ماه قبل از موعد انتخاب اشاعه میدهند اعلان مزبور مطالب ذیل را دارا خواهد بود .

۱ - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان ۲- محل و اوقاتی را که انجمن نظارت یا شعب آن ورقه تعرفه خواهند داد ۳- مکان وزمانی که انجمن نظارت مرکزی و انجمن جزء برای اخذ رای حاضر خواهد بود ۴- عمده نمایندگان که صاحبان تعرفه باید منتخب نمایند .

رئیس - رای میگیریم بماده ۲۰ و ۲۱ که حالا بیستم شده است بهمین ترتیبی که قرائت شد آقاییانیکه تصویب قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - تصویب شد ماده ۲۲ که ۲۱ میشود (ماده ۲۱ بعبارت ذیل قرائت شد) .

ماده ۲۱ - اشخاصیکه شرایط انتخاب کردن را دارا هستند اگر در ظرف مدتی که انجمن نظارت بجهت گرفتن تعرفه معین نموده است تعرفه نگیرند در آن انتخابات حق ایشان ساقط است .

رئیس - مخالفی هست **محمد هاشم میرزا** - همان ایرادیکه در آنجا عرض کردم در اینجا هم وارد است بجهت این که ممکن است در آن وقت حاضر شود و تعرفه نگیرد

و انتخابات بعمل بیاید مجدداً محتاج به تجدید انتخاب بشوند از این عبارت فهمیده میشود که در مرتبه ثانی که تجدید انتخاب میشود چون در مرتبه اولی این شخص تعرفه نگرفته است کلیه حق انتخاب از او ساقط است در صورتیکه مراد این طور نیست مقصود این است که در همان مرتبه حق انتخاب از او ساقط است نه این که در آن دوره انتخابیه کلاً حق انتخاب از او ساقط است .

ذکاءالملک - گمان میکنم این عبارت صریح باشد در اینکه در همان مرتبه اگر تجدید انتخاب لازم شد آن يك انتخاب دیگری است **رئیس** - رای میگیریم بماده ۲۱ بطوریکه خواننده شد آقاییانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۲۲ خوانده میشود (بعبارت ذیل قرائت شد) .

ماده ۲۲ - تعرفه که با انتخاب کنندگان داده میشود محتوی فقرات ذیل خواهد بود .

۱ - نمره و تاریخ ۲ - اسم دارنده تعرفه و اسم پدر او و شغل و منزل او

۳ - زمان و مکانیکه دارنده تعرفه باید حاضر شده رای خود را بدهد .

۴ - ساعت افتتاح و اختتام مجلس انتخاب .

۵ - مهر یا امضای اعضای انجمن نظارت **رئیس** - در شرط اول ماده ۲۲ مخالفی هست (گفتند خیر)

رئیس - در شرط دوم مخالفی هست (اظهاری نشد) در شرط سوم مخالفی هست (ایضاً اظهاری نشد) در شرط چهارم مخالفی هست (ایضاً اظهاری نشد) در شرط پنجم مخالفی هست .

حاج وکیل الرعایا - بنده مخالفم گمان میکنم که این مهر را خوب است از این جا برداریم و همان اکتفا کنیم بامضای فقط که بعد از این امضاء در همه جا معمول شود چنانچه تجربه بمانشان داده است که بقدریکه امضاء معتبر است مهر آنقدر معتبر نیست و نمی تواند در اعتبار شرکت با امضاء داشته باشد .

ذکاءالملک - گمان میکنم محض احتیاط مهر هم باشد بهتر است .

حاج شیخعلی خراسانی - مقصود از این مهری که اینجا نوشته شده است مهری است که باسم انجمن نظارت حکم میشود یا مقصود مهر هر يك از اعضای انجمن نظارت است خوب است توضیح فرمایند چون گمان میکنم مقصود مهر تمام امضاء است خوب است بنویسند مهر تمام امضاء چون در نظامنامه سابق همینطور نوشته شده بود و هر انجمنی يك مهر کننده بودند باسم انجمن .

ذکاءالملک - اگر انجمن نظارت اشتباه کند تصویر با او است و لکن عبارت صریح است مینوسد مهر یا امضاء امضاء بعلاوه انجمنی که یکی دو هفته منعقد است و بعد منحل میشود مهر لازم ندارد .

رئیس - گویا مذاکرات کافی است رای میگیریم بماده بیست و دوم آقاییانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۲۳ خوانده میشود (بمبارت ذیل قرائت شد .)

ماده ۲۳ - انجمن نظارت یا شعب آن تمام تعرفه هائی را که میدهد بترتیب نمره در کتابچه مخصوصی ثبت میکند .

رئیس - در ماده بیست و سوم مخالفی هست (گفتند خیر .)

رئیس - رأی میگیریم آقا اینکه ماده ۲۳ را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند .)

رئیس - تصویب شد ماده ۲۶ خوانده میشود (بمبارت ذیل قرائت شد) فصل هفتم .

در اخذ و اخراج آراء و تعیین انتخاب شدگان ماده ۲۴ - بمنااسبت اهمیت محل مدت اخذ رأی از يك

الی پنج روز خواهد بود تعیین انجمن نظارت و پس از

انتضاء موعده بیکه انجمن نظارت برای اخذ رأی معین میکند دیگر ورقه رأی از کسی قبول نخواهد شد .

رئیس - مخالفی هست .

عزالممالک - اینجا ه روز را برای حداکثر بنده کم میدانم پیشنهادی هم میکنم اگر چه اعتقاد

ده روز بود ولی بیک هفته اکتفا می کنیم و پیشنهاد میکنیم .

حاج دکتور رضاخان - بله فقط همین را

میخواستم عرض کنم که آقای حاج عزالممالک اظهار

کردند و فلسفه ای که اقلاً يك هفته باید باشد این است

که در ضمن این چند روز يك روز تعطیل عمومی

حتماً باید واقع شود که در آن روز مردم میتوانند بیایند

رأی بدهند برای اینکه شاید بعضی از مردم باشند

که کارشان را مقدم بر رأی دادن بدانند اما وقتی که يك

روز تعطیل داشته در روز تعطیل میآیند رأی میدهند

در صورتیکه مدت را پنج روز قرار دادیم ممکن است

تمام آن ه روز ایام غیر تعطیل باشد اما وقتی که مدت

رایك هفته قرار دادیم حتماً يك روز تعطیل در این

ضمن هست و همه مردم میتوانند بیایند رأی خودشان

را بدهند .

حاج وکیل الرعایا - بله در آنجا که عرض شد

ه روز کم است برای این بود که شروع بشود و مردم

متوجه نبودند بتکلیف خودشان ولی حالا گمان میکنم

که تمام مردم متوجه حق خودشان شده اند و تمام اذهان

متوجه با مر انتخابات است در این صورت گمان میکنم

ه روز کافی است و کسی هم که تعرفه گرفته يك دادن

مدت کم است یا اینکه اگر مراجعه بکنیم بترتیباتی که

حالی از وضع مردم در دست است می بینم که اعلان

که بکنید اگر مدت کم باشد بهتر است بجهت این

که مردم فوراً مطلع میشوند و در نظر مردم هست

ولی اگر مدت طولانی باشد فراموش میکنند باین

که همه تجربه کرده ایم با این ایامیکه در نظامنامه

انتخابات معین شده بود همه کسانی که میآیند تعرفه

میگرفتند برای اینکه مجدداً بیایند رأی خودشان را

بدهند حاضر نمیشوند بعضی بواسطه اشتغال بکسب

بعضی دوری محل خودشان از محل دادن رأی وغیره

بهر جهت در آن چند روزیکه معین شده بود از برای

دادن رأی نمیآمدند رأی خودشان را بدهند و حال

آنکه ملتفت هم هستند آقایان که کلیه تعرفه را هم

مردم چقدر کم میگرفتند و آن وقت همان عده قبلی

که تعرفه میگرفتند دیده نشده که بهمان اندازه

در جائی آمده باشند رأی داده باشند حال مدت دادن

رأی را يك مقداری مدت نمیکند که اقلاً آن مقداری

که تعرفه گرفته اند آنها بیایند رأی خودشان را

بدهند بنده باین نقطه نظر پیشنهاد کردم که مدت

برای اخذ آراء ده روز باشد گمان میکنم بواسطه

عدم وسائل حرکت و دوری نقاط و اینکه از یکدیگر

آن مقداری هم که تعرفه گرفته اند بیایند رأی خودشان

را بدهند .

رئیس - مذاکرات در این ماده کافی است

چند فقره اصلاح از طرف آقای حاج آقا و حاج شیخ

اسدالله راجع به روز و از طرف حاج عزالممالک راجع

بیک هفته خوانده میشود

(اصلاح حاج شیخ اسدالله بمبارت ذیل خوانده

شد) بنده پیشنهاد میکنم که در ماده ۲۴ از يك الی

ده روز نوشته شود

شهر های معتبر که شعبات معین می کنند ولی

فرضاً در کاشان که بنده می دانم اقلاً

بیست هزار جمعیت دارد و انجمن نظارت در آنجا

تشکیل میشود به بیند این يك انجمن نظارت در پنج

روز چقدر میتواند تعرفه بگیرد در صورتیکه فرضاً

چهار هزار نفر تعرفه گرفته باشند و بخواهند رأی

بدهند دیگر بیش از روزی ۵۰۰ رأی نمیتوانند

بدهند و آنها هم بیش از ۵۰۰ رأی نمیتوانند بگیرند

در این صورت هشت روز مدت لازم دارد از برای

گرفتن چهار هزار رأی این يك مطلبی است واضح

اشکالی هم ندارد قابل بیش از این مذاکره هم نیست

رئیس - آقای حاج آقا توضیحی در پیشنهاد

خودتان دارید بفرمائید .

حاج آقا - بنده قبل از آنکه مخالفت خودم

را اظهار کنم آقایانیکه اعضاء کمیسیون هستند

نظریات خودشان را بفرمایند بعد بنده مخالفت خودم

و نظریات خودم را عرض خواهم کرد .

رئیس - شما مخالفت خودتان را بفرمائید و

استدلالتان را بیان کنید .

ذکاء الملک - همانطوری که مذاکره

شد در همه جا رسم است انتخابات یکروزه باید تمام

شود حالا اینجا برای اینکه وسائل حمل و نقل کم

است و حال مردم يك طوری است که نمیشود مفید

بکنیم بيك روز باین جهت در نظامنامه سابق ما

روز معین کرده بود و ما پنج روز قرار دادیم و

این را باید ملتفت بود که بعضی از آقایان که

فرمودند مدت اعلان را چرا زیاد قرار داده اند و حال

آنکه مردم زود مطلع میشوند و مدت رأی گرفتن

را کم قرار دادیم برای این بود که تعرفه گرفتن

وقت لازم دارد برای اینکه مردم بیایند تعرفه بگیرند

آقای آقا شیخ علی که حد اقل پنج روز است آقایانی

که تصویب میکنند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - تصویب نشد حالا رأی میگیریم در

حداکثر دو پیشنهاد است بيكی هفت روز بيكی ده

روز است اول رأی میگیریم در پیشنهاد حاج عزالممالک

که حد اکثر راهفت روز پیشنهاد کرده اند آقایانی

که تصویب میکنند قیام نمایند (چند نفر قیام کردند)

رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد حاج شیخ

اسدالله خوانده میشود (باین عبارت خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که مدت دادن تعرفه هم در ماده

۲۴ نوشته شود که مدت دادن تعرفه هم از يك الی ده

روز خواهد بود

حاج شیخ اسدالله - چون زمان دادن تعرفه

را معین نکرده است و حداکثر وقتش را مسکوت عنه

گذارده است بنده این پیشنهاد را کردم بنابراین بنده

پیشنهاد میکنم که از يك الی ده روز باشد .

رئیس - مخیر چه میفرمائید

ذکاء الملک - اینجا جای تعرفه نیست

بجهت اینکه در ماده بیست ذکر شد .

رئیس - حالا شما اصلاح خودتان را مسترد

میکنید یا رأی بگیری .

حاج شیخ اسدالله - مسترد میکنم .

رئیس - رأی میگیریم بهمین ماده ۲۴

بطریقی که خوانده شد آقایانیکه تصویب میکنند قیام

نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - تصویب شد ماده ۲۵ خوانده میشود

(بمبارت ذیل خوانده شد)

۲۵ - دادن رأی باید مخفی باشد و باین جهت

دارنده تعرفه قبل از ورود بمجلس انتخاب اسم يك

یا چند نفر منتخبین خود را مطابق عده که اعلان شده

است روی کاغذ سفیدی نشان نوشته پیچیده با خود

بطرفی که خوانده شد آقایانی که این ماده را تصویب

میکند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۲۶ خوانده

میشود (بمبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۲۶ - پس از حضور اعضاء انجمن

نظارت و افتتاح مجلس انتخاب در ساعتی که اعلان

شده قبل از شروع بگرفتن اوراق رأی رئیس انجمن

نظارت جعبه را که برای ضبط اوراق رأی معین شده

است در حضور اعضاء انجمن و حاضرین از انتخاب

کنندگان باز نموده خالی بودن آن را می نمایند

آننگاه در حضور جمع درب جعبه مختوم شده

اوراق رأی از شکافی که فوق جعبه است انداخته

می شود .

رئیس - مخالفی نیست باین ماده (اظهاری

نشد) آقایانیکه تصویب میکنند این ماده را قیام

نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۲۷ خوانده میشود

(بمبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۲۷ - هر يك از دارندگان ورقه تعرفه

پس از ورود بمجلس انتخاب در کمال آرامی تعرفه

ورقه رأی خود را بيكی از اعضاء که برای اینکار معین

شده است میدهد .

رئیس - مخالفی هست .

حاج سید ابراهیم - بیشتر این طور بود که

در انجمن که وارد میشدند تعرفه را بيك نفر میدادند

که باطل کند و ورقه رأی را بدیگری میدادند که در

جعبه میانداخت حالا اینجا نوشته است که هر دو را

بیکنفر بدهند .

ذکاء الملک - تفاوتی نمیکند این که

نوشته است بيكی از اعضاء عدم دوفر را نبرساند

حاج شیخ الرئیس - برای اینکه بنده هم مرضی

کرده باشم بنظر بنده این کلمه در کمال آرامی در

این جا فایده چندانی ندارد بجهت اینکه شرط برای

این است که اگر مقصود بشود آن عمل باطل نشود

این مسئله در کمال آرامی يك چیزی است که راجع

بهیادات و اخلاق است حالا اگر آرامی نکردندی

کرد انتخابات باطل خواهد بود .

حاج وکیل الرعایا - بنده کمال آرامی را

چنانچه آنجا هست عقیده دارم که باید باشد و تاده

سال بعد هم اقلاً این قید را در نظامنامه باید نوشت

و لازم است .

آقا میرزا ابراهیم خان - چون ماده ۲۷

و ۲۸ هر دو مربوط بگرفتن تعرفه است اگر آقایان

موافقت بفرمایند که هر دو يك ماده بشود بهتر است

ذکاء الملک - ضرری ندارد

رئیس - ماده ۲۸ قرائت میشود .

(بمبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۲۸ - گیرنده تعرفه نمره تعرفه را به

صوت بلند میگوید تا منشی انجمن نمره را در کتابچه

ثبت تعرفه پیدا کرده نشان کند پس از نشان کردن

نمره گیرنده تعرفه آن را ابطال نموده بصاحبش رد

مینماید و ورقه رأی او را بدون نگاه کردن در جعبه

انتخابات میاندازد صاحبان تعرفه با احتیاط مواردیکه

تجدید انتخابات لازم شود تعرفه باطله خودشان را

مخفوظ خواهند داشت انتخابات کنندگان پس از دادن

چون رأی مخفی است

رئیس - رأی میگیریم در این ماده ۲۵

ورقه رأی و پس گرفتن تعرفه باطله در صورت

تنگی جا و اخلاص نظم و ترتیب انتخاب با مر رئیس

از مجلس انتخاب خارج میشوند .

رئیس - در این ماده مخالفی هست (اظهاری

نشد) حالا ماده ۲۷ و ۲۸ بیکمرتبه خوانده میشود

که ماده ۲۷ میشود (بمبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۲۷ - هر يك از دارندگان ورقه تعرفه

پس از ورود بمجلس انتخاب در کمال آرامی تعرفه

ورقه رأی خود را بيكی از اعضاء که برای این

کار معین شده است میدهد گیرنده تعرفه نمره تعرفه

را بصوت بلند میگوید تا منشی انجمن نمره را در

کتابچه ثبت تعرفه پیدا کرده نشان کند پس از نشان

کردن نمره گیرنده تعرفه آن را ابطال نموده به

صاحبش رد مینماید و ورقه رأی او را بدون نگاه

کردن در جعبه انتخابات میاندازد صاحبان تعرفه

با احتیاط مواردیکه تجدید انتخابات لازم شود تعرفه

باطله خودشان را محفوظ خواهند داشت انتخابات

کنندگان پس از دادن ورقه رأی و پس گرفتن باطله

در صورت تنگی جا و اخلاص نظم و ترتیب انتخاب

با مر رئیس از مجلس انتخاب خارج میشوند

رئیس - آقایانیکه این ماده ۲۷ و ۲۸

را که حالا متصفاً ماده ۲۷ شده است بطوری که

قرائت شد تصویب مینمایند قیام نمایند (اغلب قیام

نمودند .)

رئیس - تصویب شد ماده ۲۸ قرائت میشود

(بمبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۲۸ - در محلهائی که انتخاب در يك روز

تمام میشود در ختام مجلس آن روز تمام اعضاء با

احتیاطات لازمه جعبه و دفاتر راجع بانتخابات را

بسته محفوظ گذاشته مهر کرده روز بعد همان اعضاء

آن را باز میکنند .

رئیس - مخالفی هست .

ادیب التجار - در دفاتر که نوشته است دفاتر

در ضبط انجمن نظار مینماید یا اینکه در ضبط حکام

ذکاء الملک - البته در ضبط انجمن نظار

می ماند .

حاج عزالممالک - این ماده طوری نوشته

شده است که چنین فهمیده میشود اگر مخالف آن

واقع شد انتخاب باطل خواهد شد بجهت اینکه

می نویسند روز بعد همان اعضاء آن را باز میکنند و در

جمله پیش میگویند تمام اعضاء اینطور میفهمند که

با حضور تمام اعضاء آن را باز میکند در صورتیکه

ممکن است روز بعد تمام اعضاء نتوانند حاضر شوند

آن وقت باین قید اسباب اشکال فراهم میآید خوب

است آقای مخبر طوری این ماده را اصلاح نمایند یعنی

بنویسند با حضور اعضاء حاضر

ذکاء الملک - در باب اعضاء حاضر حرف

نداریم ولی در خصوص همان اعضاء این را باید

ملتفت باشیم که اگر اقتدر اجازه بدهیم آنوقت خیلی

مسامحه خواهد شد .

رئیس - رأی میگیریم بماده ۲۸ آقایانیکه

ماده ۲۸ را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب

قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۲۹ خوانده میشود

(بمبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۲۹ - بعد از اعلام انجام انتخاب رئیس

انتخاب جمعی انتخاب را در حضور اعضاء و حاضرین از انتخاب کنندگان خالی نموده امر باستخراج آراء می نماید .

رئیس - مخالفی هست .

حاج سید ابراهیم - سابقاً دیدیم که نوشته بود در حضور حکومت شود اینجا هم لازم است نوشته شود در حضور حکومت .

ذکاءالملک - حکومت نماینده در انجمن دارد دیگر لازم نیست اینجا چنین قیدی بشود .

رئیس - رأی میگیریم بماده ۲۹ آقاییکه این ماده را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد . ماده ۳۰ خوانده میشود (بمبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۳۰ - یکی از اعضاء اوراق انتخاب را شمرده عده آنرا با عده رأی دهندگانی که نمره تعرفه آنها در کتابچه ثبت تعرفی نشان شده است تطبیق میکنند در صورت زیادتی اوراق رأی عده زائد از کلیه برداشته باطل میشود و نتیجه در صورت مجلس نوشته میشود .

رئیس - مخالفی هست ؟ (اظهاری نشد)

رئیس - رأی میگیریم بماده ۳۰ بطوریکه خواننده شد آقاییکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده سی و یکم خوانده میشود .

(بمبارت ذیل خوانده شد)

ماده ۳۱ - اوراق انتخاب را یکی از اعضاء بصوت بلند يك يك خواننده يك نفر دیگر از اعضاء میدهد و سه نفر دیگر از اعضاء اسامی را به ترتیبیکه خواننده میشود مینویسد .

رئیس - مخالفی هست .

حاج وکیل الرعایا - گمان میکنم که سه نفر زیاد است دو نفر باشد بهتر است .

ذکاءالملک - اینکه معین کرده اند سه نفر باشد باین ملاحظه بوده است که اگر دو نفر بودند اشتباهی واقع شد چه باید بکنند اگر سه نفر شدند آنوقت در صورت وقوع اشتباه اگر دو نفر موافق بودند که بدیهی است آن مقدم است و عمل میشود اگر هر سه مخالف بودند باز یکی را حد وسط قرار میدهند و بآن عمل میشود .

رئیس - رأی میگیریم بماده ۳۱ آقاییکه تصویب میکنند این ماده را بطوری که خواننده شد قیام نمایند .

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد یکرع تنفس است (در اینموقع تنفس شد وبعد از تنفس مجدداً اینجا دقیقه قبل از غروب مجلس تشکیل وماده ۳۲ بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۳۲ - هرگاه در اوراق انتخاب زیاده یا کمتر از عده معینه اسامی نوشته باشند نقضی در امر انتخابات حاصل نخواهد شد در صورت اول آن عده اسامی که زیاد نوشته شده در آخر ورقه خوانده نخواهد شد .

رئیس - در ماده ۳۲ مخالفی هست (اظهاری نشد) آقاییکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام کردند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد .

ماده ۳۳ - از اوراق رأی آنچه سفید یا لایق باشد یا آنکه صحیحاً معرفی انتخاب شده را نکند یا امضاء انتخاب کننده را داشته باشد یا بیش از يك ورق باشد محسوب نخواهد شد ولی عیناً ضمیمه صورت مجلس میشود .

حاج آقا - اگر بیش از يك ورق باشد و معین شود که رأی دهنده بیش از يك ورق دو ورق مثلا داده است خوب است که يك رأی او محسوب نشود .

ذکاءالملک - کسیکه بیش از يك ورقه رأی داده باشد البته تقلب کرده است و البته محروم است از حق رأی . البته تقلب کرده است بدیهی است خواسته دورای بدهد ولی اگر می شمارند خوب است يك ورقه او را قبول نکنند آن ورقیکه تقلب کرده است و بیخیال خودش خواسته یکنفر را هم زیاد رأی داده باشد و از عدد رأی دهنده زیاد تر باشد فقط او را بردارند و الا تقلب باید بکلی باطل کنند و مرتبه تجدید انتخاب شود در صورتیکه نمیشود همین طور در اینجا باید يك رأی را محسوب بکنند

حاج وکیل الرعایا - چنانچه مخیر فرمودند بنده هم گمان میکنم که چنین شخصی رأی او باید محسوب نباشد و محروم باشد

رئیس - گویا مذاکرات کافی باشد رأی میگیریم بماده ۳۳ بهمین ترتیبیکه اینجا نوشته است آقایی که تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام کردند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد . ماده ۳۴ بلافاصله بعد از شماره واستخراج آراء رئیس نتیجه را بصوت بلند اعلام مینماید اوراق انتخاب را تا موقع انحلال انجمن نظارت محفوظ میدارند و در آن هنگام در محضر حکومت و حضور جمعی از اوجوه محل اوراق مذکوره را معدوم میکنند باستثنای آن ها که در مواد قبل ذکر شده و باید ضمیمه صورت مجلس بشود .

رئیس - در ماده ۴۴ مخالفی هست (مخالفی نشد) رأی میگیریم آقاییکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد

ماده ۳۵ - در حوزه انتخابیه انجمن نظارت جزء صورت مجلس انتخاب خودشان را بامضای اعضاء انجمن نظارت رسانیده بانجمن نظارت مرکزی حوزه انتخابیه میفرستند تا در آنجا باملاحظه صورت مجلس های انتخابات و کلیه نقاط مشترک آن حوزه تشخیص نمایند منتخب حوزه را بنمایند .

رئیس - مخالفی نیست .

مهر زاهر قضی اقلی خان - این ماده باماده بعد هر دو مربوط بهم است و مطلب هم یکی است بقیه بنده این دو ماده یکی نشود بهتر است

ذکاءالملک مخیر - این دو ماده اگر چه راجع به يك مطلب است ولی قدری متفاوت است و ضرر ندارد دو ماده باشد حالا دیگر مختارند .

رئیس - رأی میگیریم بماده ۳۵ آقاییکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد

ماده ۳۶ - هرگاه در اوراق انتخاب زیاده یا کمتر از عده معینه اسامی نوشته باشند نقضی در امر انتخابات حاصل نخواهد شد در صورت اول آن عده اسامی که زیاد نوشته شده در آخر ورقه خوانده نخواهد شد .

نفر که معین شدند برای هیئت نظار بعضی خیالات یا به بعضی ملاحظه یا به بعضی مسامحه نخواهند صورت مجلس را بفرستند در این موقع مایبند بگوئیم آن بیچاره هائیکه زحمت کشیده اند رأی داده اند انتخاب کرده حقوقشان از بین برود میگویند در قانون شما مینویسد که حاکم او را الزام بکند و صورت را بفرستد باید يك کسی آخر او را الزام کند اولاً باید الزام بکنید بچکومت که الزاماً آن صورت مجلس را بخواهند از محل البته آن کسیکه حاکم است موظف باجرای تأمینات در يك حوزه انتخاب هست و البته آن حکومت در يك حوزه از انجمن نظارتش ولو جبراً هم باشد صورت مجلس را بگیرد و بر کز بیارد البته دولت است باید اهتمام کند این بادولت است و این قانونی است که شما مینویسید تعیین وظیفه دولت را کرده اید و باید بوظیفه خود عمل کنید حالا اگر عوائقی اتفاق افتاد که حکومت هم نتواند صورت را بگیرد آن وقت ممکن است مدتی برای آن قرار داده که پس از آن مدت حق آنها ساقط باشد والا برای قصور چند نفری بنده منطقی نمیدانم که حقوق جمعی تضییع شود .

ذکاءالملک مخیر - بنده جدی نمیخواهم بکنم لکن عرض میکنم کسی نمیگوید مردم انتخاب نکنند حقوق آنها باطل شود عرض کردم این وظیفه است از حاکم محل که باید مردم اطلاع بدهد وقتی مردم انتخاب خودشان را بعمل آوردند و صورت انتخابات را بر کز نرساندند آنوقت دولت از آن شخصیکه مانع او است باید مؤاخذه بکند اگر شما نوشتید حکومت وقت کند نکرد آن وقت چه باید بشود مگر غیر از این است که دولت باید از او مؤاخذه بکند نمیشود انتخابات را معوق گذاشت که يك کسی مسامحه کرده است فرضاً در قانون شما مینویسد که حاکم باید او را الزام بکند که او را بفرستد باید يك کسی آخر او را الزام بکند و از او مؤاخذه بکند یا خیر و فلان شخصیکه میبایستی این امر را انجام بدهد مسامحه کرد باید رفع این مسامحه بشود یا نه ؟ این را کسی رفع میکند البته دولت باید رفع کند همین قانونیکه شما مینویسید باین شکل تعیین وظیفه دولت را بکنید که بمجرد نوشتن این قانون دولت باید این را اجرا بدارد معین کرده است که فلان کار را بکند عرض بنده این است که شما يك چیزی را نمیتوانید اینجا اضافه کنید که دردی را دوا کند .

رئیس - آقاییان مذاکرات را کافی میدانند (گفته شد کافی است)

رئیس - پیشنهادی از طرف آقا سید حسین اردبیلی شده است خوانده میشود (پیشنهاد آقا سید حسین اردبیلی بعبارت ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که در ماده ۳۶ عوض جمله (حق انتخاب از آن نقاط ساقط است) نوشته شود صورت مجلس انتخاب به نظارت هیئتی دیگر از معتمدین محل بانجمن مرکزی فرستاده میشود .

آقا سید حسین اردبیلی - درشوراول هم يك پیشنهادی باین مضمون عرض کردم که این عبارت منطقی نیست که حق انتخاب از آنها ساقط است وقتیکه این حق را تمام انجام داده اند حق حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

بنده هم پیشنهادی کردم در این شوروم همین صحت و گفتگو میشود بنده گمان میکنم این مطلب منطقی نباشد که اهالی يك قصبه آمده باشند برای اینکه اداء وظیفه خودشان را کرده باشند آمده باشند تعرفه گرفته باشند رأی داده باشند در مقام اینکه حقوق خود را حفظ کرده باشند بعد چهار پنج

انتخابی که داشته اند حقاً بعمل آورده اند حالا بواسطه قصور يك هیئت معین چطور حق انتخاب از يك عده زیادی ساقط است این است که ببقیده بنده گمان میکنم اگر انجمن نظارت بوظیفه خود عمل کرده باشد باید بنظرات اشخاص دیگر از معتمدین و موثقین اهل محل صورت انتخابات را بفرستند بر کز و اینکه آقای مخیر میفرمایند که حاکم آنجا هست و خود حکومت باید اقدام بکند عیناً مثل این است که در يك جائی و يك شهر بزرگی حکومت اعلان انتخاب نکند آن وقت باید هزار ها نفوس از حق انتخاب محروم شوند برای قصور و تضییع حاکم که احتمال کرده است گمان میکنم اگر غیر از این ترتیب باشد ظلم است از برای محلی که مردم حاضر شده اند و انتخاب کرده اند و آن تکلیفی را که داشته اند انجام داده اند آن وقت بواسطه قصور انجمن یا حاکم تا تمام بماند .

رئیس - آقای مخیر چه میگویند . ذکاءالملک - بنده این را تصدیق نمیکم بخصوص این عبارت بهیچوجه اصلاً نمیکند این را دیگر بسته برای مجلس شورای ملی است .

رئیس - يك اصلاحی از طرف حاج آقا شده چون مربوط باین است قرائت میشود . (پیشنهاد حاج آقا بعبارت ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۶ اینطور نوشته شود

در آن بشود برای اینکه برای سایر موادی که رجوع بکمسیون شده است علی‌الحال يك مدتی باید معطل بشوم اینهم خوب است رجوع بکمسیون بشود و تجدید نظری شود و بعد با سایر مواد پیشنهاد بشود

رئیس - رأی میگیریم در تقاضای آقای بهجت که ارجاع بکمسیون شود آقایانیکه تصویب میکنند ماده ۳۶ برگردد بکمسیون قیام نمایند (اغلب قیام نمودند).

رئیس - تصویب شد سایر اصلاحات هم با ماده بکمسیون رجوع میشود ماده (۳۷).

ماده ۳۷ - منشی انجمن نظارت مرکزی صورت مجلس انتخابات را در سه نسخه حاضر کرده با اعضای اعضای انجمن نظارت رسانیده يك نسخه به حکومت نسخه دیگر بتوسط حکومت بمجلس شورای ملی و نسخه ثالث با کتابچه ثبت اوراق تعرفه بانجمن ایالتی یا ولایتی محل بفرستد.

رئیس - در ماده ۳۷ مخالفی هست.

بهجت - بدلیل ماده قبل ممکن است در فرستادن صورت مجلس نظارت بر مرکز تعویق بشود پس خوب است يك صورتی هم بنمایند بدهند بهجت اینکه ما احساس میکنیم بلااوه هم ممکن است که از طرف حکومت و انجمن که يك صورتی میفرستند بمجلس شورای ملی مفقود بشود و آنوقت آن نماینده میآید بر مرکز و هنوز صورت مجلس انجمن نظارت مرکزی آن نرسیده است چون بنده یقین دارم که نمایندگان محترم خیلی میل دارند که مجلس شورای ملی خیلی زودتر در آئینه منعقد بشود و از این جهت خوب است يك نسخه هم باو بدهند یا اینکه همان نسخه را که باید بمجلس بفرستند به خود آن نماینده بدهند که خود نماینده بیارود از آن طرف هم نماینده ملت کمتر از يك حکومت که نیست ما هر حاکمی را که میفرستیم يك فرمانی يك حکمی بدست او میدهیم چطور ممکن است که يك نماینده بدون صورت مجلس انتخابات خودش بیآید از این جهت است که کتبی تقاضا میکنم که چهار صورت بشود والا این شخص که از آنجا حرکت میکند و مدت‌های مدید میماند و چیزی که درست او نیست از اینجهت تقاضا میکنم که نوشته شود چهار نسخه که يك نسخه هم به خود نماینده بدهند.

ذکاءالملک - درست ملتفت نشدم معصودشان مسلم است که يك اعتبار نامه باید بویکیل داده شود دیگر لازم نیست که این قید هم بشود و مادامیکه اعتبار نامه بنمایند داده میشود دیگر دادن صورت مجلس باو لاف و بیفایده است اگر مقصود این است که مجلس شورای ملی میتواند تحقیق بکند که بواسطه همان نسخه که فرستاده اند میتواند تحقیق بکند

لسان الحکماء - بنده گمان میکنم چیزی که در اینجا خیلی اهمیت داشته باشد مسوقیت وزارت داخله باشد از اینجهت يك صورتی هم باید بوزارت داخله داده شود و بمجلس شورای ملی هم بتوسط وزارت داخله باید برسد پس باید چهار نسخه کرد یکی وزارت داخله داشته باشد که هر وقت مجلس شورای ملی صحت و سقم آن را بخواهد

راجع بوزارت داخله نماید برای اینکه مسؤل اوست و قانوناً هم همینطور است

حاج شیخ اسدالله - اگر این ماده ۴۳ را آقای بهجت ملاحظه میفرمودند آن وقت این فرمایش را نمیفرمودند خود نمایندگان وقتیکه بر مرکز بیایند دارای يك اعتبار نامه خواهد بود که به توسط آن اعتبار نامه پذیرفته میشوند و فرستادن يك نسخه هم بمجلس بواسطه بعضی نظرات یا شکایاتی است که داده میشود و آن ترتیبات ابدأ راجع بخود نماینده نیست و صلاح هم نیست که صورت مجلس انتخابات به او داده شود.

بهجت - بنده توضیحی دارم اجازه میفرمائید **رئیس** - بفرمائید.

بهجت - بنده عرض نکردم که اعتبار نامه به نماینده داده نمیشود عرض بنده در صورت مجلس انجمن نظارت بود که يك نسخه هم بنمایند داده شود و علتش هم این بود که اعتبار نامه بدون صورت مجلس معتبر نخواهد بود و آقایان رجوع بنظامنامه داخلی بکنند تا بدانند و معلوم شود

رئیس - مذاکرات در این باب کافی نیست (گفتند کافی است).

رئیس - پیشنهادی شده است از طرف آقای لسان الحکماء خوانده میشود (اصلاح مزبور بعبارت ذیل قرائت شد) منشی انجمن نظارت مرکزی صورت مجلس انتخابات در چهار نسخه حاضر کرده با اعضای اعضای انجمن نظارت رسانیده يك نسخه بکومت و يك نسخه بوزارت داخله و نسخه دیگر به وزارت داخله بمجلس شورای ملی و نسخه رابع با کتابچه ثبت اوراق تعرفه الی آخر.

ذکاءالملک - چهار نسخه لازم نیست ولی اگر بعضی ها احتیاطاً بخواهند يك نسخه اضافه کنند ممکن است نوشته شود که نسخه که به مجلس فرستاده میشود به توسط وزارت داخله به مجلس شورای ملی بفرستد این عبارت را اگر اینجا اضافه بکنید مفید خواهد بود و ضرری هم نمیساند

رئیس - آقای لسان الحکماء ایتر اگر قبول ندارید در پیشنهاد شما رأی میگیریم.

لسان الحکماء - همینطوریکه آقای منجر فرمودند قبول دارم.

رئیس - همین طور قبول دارید و پیشنهاد خودتان را مسترد میدارید.

لسان الحکماء - بله قبول دارم و پیشنهاد خودم را پس میگیرم.

رئیس - اصلاحی از طرف آقای میرزا مرتضی قلیخان شده است خوانده میشود (پیشنهاد مزبور بعبارت ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می‌نمایم که ماده ۳۷ این قسم اصلاح شود يك نسخه دیگر بتوسط حکومت بوزارت داخله فرستاده شود وزارت مزبور به مجلس شورای ملی ایصال خواهد داشت.

رئیس - منجر کمسیون قبول دارند.

منجر - بله ضرری ندارد و قبول میکنم.

رئیس - پیشنهادی از طرف حاج آقا شده است خوانده میشود (پیشنهاد حاج آقا بعبارت ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۳۷ اینطور نوشته

شود منشی انجمن نظارت مرکزی صورت مجلس انتخابات را در چهار نسخه حاضر کرده و با اعضای اعضای انجمن نظارت رسانیده يك نسخه بکومت و نسخه دیگری بتوسط وزارت داخله به مجلس شورای ملی و نسخه دیگر به مبعوث منتخب و نسخه رابع را با کتابچه ثبت اوراق تعرفه بانجمن ایالتی یا ولایتی محل میفرستند.

رئیس - آقای حاج آقا توضیحی دارید بفرمائید.

حاج آقا - بنده میدانم که نقطه نظر آقایان در هر موقعی که بیان میکردند سرعت تشکیل مجلس شورای ملی و آمدن نمایندگان است در يك همچو موقعی که يك چنین پیشنهادی میشود که يك همچو نسخه هم بخود منتخب داده شود که اسباب تسهیل هم شود هیچ ضرری هم بجائی نمی‌رساند بلکه يك فایده ملحوظه هم دارد قبول نمیکند فایده آن این است که اگر يك شکایتی آمده باشد به کمسیون هم مکلف است رسیدگی نمایند نباید رجوع بآن صورت مجلس نمایند و آن وقت که صورت مجلس حاضر نیست اگر مدتی باید بکنفر و کیل در اینجا معطل باشد تا صورت مجلس بیاید کمسیون یا شعبه که مامور رسیدگی است به بینه شکایت صحیح است یا خیر این يك دلیل معمولی است که ممکن است اتفاق بیفتد که اینک دیدیم برای بعضی اتفاق افتاد پس بهتر این است که هر کیلی که از امکان خودش حرکت میکند همانطور که اعتبار نامه در دست او است نسخه از صورت مجلس انجمن در دست او باشد که دیگر معطل صورت مجلس آمدن نباشد و این يك ضرری نیست که بجائی بخورد و يك نماینده که آمده است يك نسخه از صورت مجلس انجمن نظارت در دست دارد که رفع این زحمت را مینماید.

رئیس - کمسیون این اصلاح را قبول دارد

ذکاءالملک - يك نسخه بدست يك نماینده دادن اینقدر اهمیت ندارد و فایده هم ندارد فایده او چه چیز است اگر برای تصدیق انجمن نظارت است چرا باعتبار نامه خود او قناعت نمیکند این اعتبار نامه را اگر انجمن باو نمیدهد اعتبار نامه را هم همان انجمن نظارت داده است يك ملاحظه هم باید وزارت داخله داشته باشد که يك نماینده بی خود بر نخیزد بیاید اینجا مقصود این است که کلبه غیر از آن شخصی راه دیگری هم برای تحقیق باشد و يك نسخه بدست او بدهند چیزی نیست فقط يك کاری فایده کرده‌اند و مجلس شورای ملی که رسیدگی میکند از وزارت داخله باید تحقیقات بکند و توضیحات بخواهد آن بحکومت محل رجوع میکند

رئیس - رأی میگیریم با اصلاح آقای حاج آقا آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند.

رئیس - قابل توجه نشد اصلاحی از طرف آقای لواءالدوله شده خوانده میشود (بعبارت ذیل قرائت شد)

(صورت مجلس با مضامین و مهر حاکم و اعضاء انجمن)

رئیس - آقای لواءالدوله توضیحی دارید بفرمائید.

لواءالدوله - اعضاء انجمن را در مرکز کسی که نمی‌شناسد چه میدانند که این شهر از کسبت

ولی وقتیکه حاکم مهر کرد وزارت داخله میشناسد

رئیس - منجر کمسیون در این باب چه میگوید

ذکاءالملک - چه عیب دارد مهر حکومت و اعضاء انجمن نظارت باشد ضرری ندارد.

بهجت - بنده تعجب میکنم که این قید را در اینجا لازم میدانند در صورتیکه نماینده حکومت حضور داشته باشد و تصدیق میکنند دیگر این قید در اینجا چه فایده دارد این قید در اینجا بی خود لغو است.

ذکاءالملک - ضرر ندارد که نوشته شود یا مهر حکومت.

رئیس - در ماده ۳۷ بترتیبی که خوانده شد دو اصلاح پیشنهاد شده یکی از طرف آقای لسان الحکماء که يك جزء آن را منجر قبول کردند و یکی هم از طرف آقای لواءالدوله بهمان ترتیبی که خوانده شد قرائت میشود و رأی میگیریم (بعبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۳۷ - منشی انجمن نظارت مرکزی صورت مجلس انتخابات را در سه نسخه حاضر کرده با اعضای اعضای انجمن نظارت و مهر حکومت رسانیده يك نسخه بکومت و نسخه دیگر بتوسط حکومت و وزارت داخله بمجلس شورای ملی و نسخه ثالث با کتابچه ثبت اوراق و تعرفه بانجمن ایالتی و ولایتی محل میفرستد.

رئیس - همینطور صحیح است.

ذکاءالملک - بله صحیح است رأی بگیریید

رئیس - رأی میگیریم بماده ۳۷ آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

ماده ۳۸ - اشخاصی که کورقه تعرفه ندارند حق ورود بمجلس انتخابات ندارند.

رئیس - در ماده ۳۸ مخالفی نیست (اظهاری نشد)

رئیس - رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۳۹ (ماده ۳۹ بعبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۳۹ - ورود در محوطه انتخاب با داشتن اسلحه اکیداً ممنوع است.

رئیس - در ماده ۳۹ مخالفی نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۴۰ قرائت میشود.

(ماده مزبور بعبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۴۰ - اسامی انتخاب شدگان بعد از اتمام انتخابات از طرف حاکم محل اعلان میشود.

رئیس - در ماده ۴۰ مخالفی نیست آقایانیکه تصویب میکنند این ماده را قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس با اکثریت تصویب شد ماده ۴۱ قرائت میشود.

(ماده مزبور بعبارت ذیل قرائت میشود)

ماده ۴۱ - نمایندگانیکه به عضویت مجلس شورای ملی انتخاب میشوند باید با مضامین انجمن نظارت و حکومت محل اعتبار نامه در دست داشته تسلیم دفتر مجلس شورای ملی نمایند.

حاج شیخعلی خراسانی - اعضاء اعضاء انجمن نظارت باشد بهتر است که يك مهری درست کنند بنده پیشنهاد میکنم که اعضاء اعضاء نوشته شود

ذکاءالملک - ضرر ندارد اعضاء انجمن نظارت بنویسند.

لواءالدوله - تقاضا میکنم که مهر هم اینجا ضمیمه شود چون اعضاء درست شناخته نمیشود.

ذکاءالملک - این معین است که اگر کسی اعضاء نکند مهر میکنند مفید شدن به مهر گویا لزومی ندارد.

حاج وکیل الرعایا - در اظهارات اولیه خودم باقی هستم و میخواهم این مهری که در دکان هر صرافیهست که بدست هر حاکمی درست میشود از میان برود و همان اعضاء را بشناسند که کم کم این ترتیب اساسی معتبر و صورت وقوع پیدا میکند (در این وقت ماده مجدداً قرائت شد با لفظ اعضاء اعضاء انجمن).

رئیس - مخالفی هست با این ماده رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند این ماده را قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد (ماده ۴۲ بعبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۴۲ - اگر از انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان کسی از این انتخابات شکایت یا ایرادی راجع بان انتخاب داشته باشد مانع از انجام انتخاب نخواهد شد ولی شرح آن شکایت باید در صورت مجلس درج شود.

رئیس - در ماده ۴۲ - مخالفی هست (اظهاری نشد)

رئیس - رأی میگیریم آقایانیکه این ماده را تصویب می کنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد (ماده ۴۳ بعبارت ذیل قرائت شد).

ماده ۴۳ - انجمن نظارت بعد از ختم انتخابات تا يك هفته شکایات راجع بان انتخابات را میپذیرد پس از آن پذیرفتن شکایات را ختم کرده در ظرف يك هفته دیگر بشکایات داخله رسیدگی مینماید

رئیس - در این ماده مخالفی هست

لواءالدوله - بنده يك هفته را کافی میدانم بجهت اینکه ممکن است بعضی محلهای جزء دور دست باشد و در یک هفته ملتفت نمیشوند که چه شده و کی انتخاب شده است بنده دو هفته تقاضا میکنم مدت را معین کنند.

رئیس - تقاضا را کتباً بکنید

ذکاءالملک - دو هفته لازم نیست بجهت اینکه کسیکه شکایت دارد از انتخابات لابد داخل انتخابات بوده و میداند که انتخاب غلط شده و در ظرف یک هفته میتواند تحقیق کند که کی انتخاب شده است و کی نشده است آن وقت میتواند در ظرف یک هفته شکایت بکند علی الخصوص بعد از آن مدت حق شکایت بانجمن نظارت که گذشت بمجلس شورای ملی می تواند شکایت بکند دیگر امتداد زیاد نباید داد

رئیس - ماده ۴۳ میماند تا آقای لواءالدوله

پیشنهاد خودشان را بنویسند (ماده ۴۴ بعبارت ذیل قرائت شد).

ماده ۴۴ - متشکبان از انتخابات یا از انجمن نظارت میتوانند پس از افتتاح مجلس شورای ملی شکایات خود را در ظرف ماه اول بمجلس شورای ملی اظهار نمایند و بحکم مجلس شورای ملی قاطع خواهد بود و شکایات راجع بان انتخاباتیکه بعد از افتتاح مجلس شورای ملی بعمل می آید در ظرف ماه اول بعد از انحلال انجمن نظارت به مجلس شورای ملی اظهار شود.

ذکاءالملک - لفظ باید را اضافه باید کرد

رئیس - بله ضمیمه شده دو باره هم قرائت میشود (مجدداً با اضافه لفظ باید قبل از جمله اظهار شود قرائت شد)

رئیس - مخالفی نیست در ماده ۴۴ (اظهاری نشد)

رئیس - رأی میگیریم آقایانیکه ماده ۴۴ را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد اصلاح آقای لواءالدوله راجع بماده ۴۳ (اصلاح مزبور بعبارت ذیل قرائت شد)

بنده تقاضا میکنم که مدت ایام شکایات دو هفته مرقوم شود.

رئیس - کمسیون این اصلاح را قبول دارد

ذکاءالملک - خیر.

رئیس - توضیحی اگر دارید بفرمائید.

لواءالدوله - بنده يك پیشنهاد کرده‌ام قبول بشود یا نشود عقیده خودم را اظهار کردم و آقایانیکه در ولایات انتخاب شده‌اند میدانند که ترتیب انتخابات چیست و آن اشخاصیکه در بلوک و قصبات هستند خیلی مدت میخواهد که اینها ملتفت شوند از این جهت عرض کردم که دو هفته شود

بهجت - مدت شکایات نوشته شده است دو هفته يك هفته برای خود شکایات يك هفته برای رسیدگی در واقع آن نظر آقای لواءالدوله علی شده است.

رئیس - رأی میگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای لواءالدوله آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - قابل توجه نشد - رأی میگیریم به خود ماده ۴۳ آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۴۵ قرائت میشود - (ماده مزبور به عبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۴۵ - انتخاباتیکه مبنی بر تهدید یا تطمیع بوده باشد از درجه اعتبار ساقط است و تهدید یا تطمیع کننده از سه ماه الی يك سال محجوس میشود و برای يك الی دو دوره انتخابیه از حق انتخاب محروم خواهد بود.

رئیس - در ماده ۴۵ مخالفی هست (اظهاری نشد) - رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام کردند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۴۶ قرائت میشود (ماده مزبور بعبارت ذیل قرائت شد)

ماده ۴۶ - اعتراض بر انتخابات را اشخاصی دارند که حق انتخاب کردن را داشته باشند .
رئیس - در ماده ۴۶ مخالفی هست (اظهاری نشد)
رئیس - رای میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند قیام کنند (اغلب قیام کردند)
رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۴۷ قرائت میشود .

(بعبارت ذیل قرائت شد) ماده ۴۷ - همین که نصف بعلاوه یک نفر از نمایندگان ملت در طهران حاضر شدند مجلس شورای ملی افتتاح می یابد و رای ایشان با اکثریت مناظر اعتبار و مجری است .
رئیس - مخالفی هست در این ماده .
حاج وکیل الرعایا - بنا بر اینکه ابتداء مشروعیت نصف بعلاوه یک را چندان محل اعتبار قرار ندادند و در دوره اول همینکه منتخبین طهران که عده آنها به ثلث میرسید حاضر و انتخاب شدند مجلس افتتاح شد حالا هم بنده عقیده ام این است که نصف بعلاوه یک را تبدیل به ثلث نمایند و اگر به ثلث برگردد چندان ضرری وارد نمیشود و قانون اساسی هم این عرض بنده را تصویب میکند .

ذکاء الملک - ثلث خیلی کم است و ممکن است آن وقت مطالب بآراء خیلی قلیلی تصویب شود و رد شود بجهت اینکه ثلث نمایندگان تقریباً چهل نفر خواهد بود آن وقت سه ربع آنها که ۳۰ نفر میشود حاضر شدند شروع بمذاکرات میشود و رای نصف بعلاوه یک نفر آنها مناط اجرای مطالب خواهد بود در صورتیکه ممکن است کمتر هم شوند زیرا یک وقت عده حاضرین را هم اگر حساب کنیم نباید کمتر از اینها بود .

حاج امام جمعه - این ماده یک قدری مجمل است با حضور ۶۱ نفر مجلس منعقد شود و لکن نه هر و کلی که بیاید مدعی وکالت باشند باید یک ۶۱ نفری باشند که وکالتشان مسلم شده باشد چون در این دوره سابق این طور نکرده ۶۱ نفری که حاضر شد مجلس را مفتوح کردند و وقتیکه رسیدگی باعتبار نامه های آنها کردند تقریباً ربع از آنها کم شد یا قدری زیادتیر یا کمتر و مجلس آن وقت با ۴۵ نفر باید افتتاح شود این را ملاحظه بفرمائید آن وقت باقتضای قانون سه ربع آنها که حاضر بود میتواند مجلس داخل مذاکرات شود و رای بدهد و سه ربع ۴۵ مثلا میشود ۳۳ نفر همینکه در مجلس حاضر شد اکثریت اینها میشود ۱۷ نفر آخر با ۱۷ نفر میشود امور مملکت را تصویب کرد و با ۱۷ رای در مملکت میتوان حکومت کرد پس خوب است این قید را علاوه کرد ۶۱ نفری که وکالت آنها محقق باشد .

افتخار الواعظین - این شکلی که آقای حاج امام جمعه فرمودند بنده نمیدانم چطور تصویب بکنم پس معلوم میشود که این قبل از افتتاح مجلس شورای ملی باید رسیدگی شود و یک کمیسیون معین شود و رسیدگی باعتبار نامه ها بکنند همینکه ۶۱ را تصویب کرد آن وقت مجلس افتتاح شود و این نمیشود بلکه آن شکلی که فرمودند صحیح است باید هم همین شکل باشد ۶۱ نفر که دارای اعتبار نامه صحیح شدند باید مجلس منعقد شود ولی این قبل از افتتاح نمیشود مجلس که افتتاح شد کمیسیون انتخاب میکنند

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۴۸ قرائت میشود (ماده مزبور بعبارت ذیل قرائت شد) ماده ۴۸ - ابتدای دوره تقنینیه دو ساله از روزی است که مجلس شورای ملی افتتاح میشود .
رئیس - مخالفی در ماده ۴۸ هست .
معزز الملک - بنده در این ماده دو مخالف دارم یکی این که دوره تقنینیه دو سال باشد یکی دیگر این که ابتدای دوره تقنینیه از روزی باشد که اساسی محسوب میشود و در واقع عوض یکی از مواد

است که از قانون اساسی تغییر داده شده است و خیلی متعیر هستم که در این مورد چه بکنم بجهت اینکه هر دو طرفش خیلی محظورات دارد این است که بنده تقاضا میکنم که این ماده ارجاع بکمیسیون شود و استدعا میکنم از اعضاء کمیسیون که دقت کاملی در این باب بکنند که بلکه بطور خوبی اصلاح بشود .

ذکاء الملک - از باب این ماده گمان میکنم کمیسیون بتواند تغییر رای بدهد بجهت اینکه مطلب راجع باین است که در چه وقت مجلس افتتاح میشود افتتاح مجلس با حضور نصف بعلاوه یک از نمایندگان است نه آن نمایندگان که ما محققاً بدانیم نماینده است بهر حال ۶۱ نفر که حاضر شدند ما باید مجلس را افتتاح کنیم برای اینکه شروع کنیم رسیدگی اعتبار نامه ها مگر اینکه بفرمائید نصف بعلاوه یک نباید باشد آنهم که صحیح نیست زیرا اسباب تعویق انعقاد مجلس میشود پس این ضرر ندارد که ما بگوئیم همینکه نصف بعلاوه یک که حاضر شد مجلس افتتاح میشود و کار مجلس اول رسیدگی باعتبار نامه ها است حالا اگر نظری داشته باشند و بخواهند در مجلس مطلب یک عده آراء قلیلی رد و قبول شده باشد پس در این نظامنامه که نوشته است ۶۱ نفر که حاضر شد مجلس منعقد میشود و سه ربع از آنها که اعتبار نامه شان صحیح بود شروع بشود میکنند حالا اگر این را کم میدانید بفرمائید که تمام این ها اعتبار نامه شان صحیح باشد و الا جز اینکه اسباب تعویق افتتاح مجلس بشود فایده نخواهد داشت .

رئیس - رای میگیریم بقضای آقای میرزا مرتضی قلیخان آقایانیکه تصویب میکنند و قابل توجه میدانند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)
رئیس - قابل توجه نشد آقای ادیب التجار در اصلاح خودتان توضیحی دارید بفرمائید .
ادیب التجار - نظر بهم آن که رای مجلس درباره یک مملکتی است و باید مدعی و مجری باشد و آن رای قاطع است پس هر چه در این باب دقت بیشتر بشود و اینکه مجلس ده بیست روز دیرتر تشکیل شود بهتر است و اینکه نوشته ام اعتبار نامه مصدق نظرم این است که تصویب شده از انجمن نظارت و ولایتی و حکام باشد .

رئیس - کمیسیون در این پیشنهاد چه بگوید
ذکاء الملک - کمیسیون قبول ندارد .
رئیس - رای میگیریم باین پیشنهاد آقای ادیب التجار آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)
رئیس - قابل توجه نشد - رای میگیریم بنده ۴۷ به همین ترتیبی که نوشته است آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد ماده ۴۸ قرائت میشود (ماده مزبور بعبارت ذیل قرائت شد) ماده ۴۸ - ابتدای دوره تقنینیه دو ساله از روزی است که مجلس شورای ملی افتتاح میشود .
رئیس - مخالفی در ماده ۴۸ هست .
معزز الملک - بنده در این ماده دو مخالف دارم یکی این که دوره تقنینیه دو سال باشد یکی دیگر این که ابتدای دوره تقنینیه از روزی باشد که اساسی محسوب میشود و در واقع عوض یکی از مواد

قسمت اول که راجع است بمدت دوره تقنینیه ۲ ساله این ممکن است دو نظر باشد بعضی ها شاید نظر بنده را قبول کنند ولی بگویند چون این مسئله مدت در قانون اساسی معین نشده است و قانون اساسی را مجلس نمیتواند تغییر بدهد باین جهت نمیشود در این باب رای داد و بعضی ها هم شاید اساساً در امتداد مدت مخالفت داشته باشند باین جهت برای رفع شبهه از آن کسانیکه تصور میکنند این یک قسمت او راجع است بقانون اساسی بنده مجبورم مختصری عرض کنم مدت دوره تقنینیه در اصل پنجم ذکر شده است اصل پنجم میگوید منتخبین از برای دو سال انتخاب میشوند و مردم مختارند که دوباره همان و کلاسه را انتخاب کنند و این ماده بر حسب تصویب انجمن آذربایجان تغییر کرد چند ماده بود که تغییر کرد یکی از آنها اصل پنجم بود که این چند اصل در قانون اساسی بواسطه رجوع بملت تغییر کرد همان اصل پنجمیکه یکی از اصول قانون اساسی بود تغییر کرده و از صفتی که قانون اساسی دارد خارج شده و حکم قانون عادی را پیدا کرده است همان شما را حق داده است که هر نوع تجدید نظری و مطالعه در آن مواد بعمل بیآورید و یکی از آن مواد راجع بملت است پس بنظر بنده هیچ اشکالی ندارد و اما آنچه راجع است بحسنات زیادی مدت دوره تقنینیه گویا هیچ پوشیده نباشد بر آقایان زیرا در این مملکت دوره تقنینیه دو سال کلیتاً کم است است پس این قانون عادی شد چنانچه در قانون انتخابات هم مصرح است که پس از افتتاح مجلس حق داشته باشد نظرات جدیدی بنماید در آن مواد تغییر یافته بهر جهت بنده عرض میکنم دو سال کافی نیست چون برای هر کاری یک اندازه تجربه لازم است و بتوانیم عرض کنم نمایندگان گمانی که در دوره خواهند آمد علی التحقیق تجربه اینها را ندارند که حالیه حاضرند و بصیرت پیدا کرده اند و بعدها هم یک مدتی لازم دارد که تا یک درجه داخل در عملیات خودش بشود و متأسفانه میدانید که اسباب تسهیل عملیات کمتر خواهد بود در کار و دیگر چون مملکت ما از حیث خاک خیلی وسیع است و جمعیت او نسبت بغناکش خیلی کم است و وسیله سرعت راه از قبیل راه آهن و غیره نداریم بعضی وسایل انتخابیه را نداریم باین جهت بعقیده بنده دوره تقنینیه دو سال کم است و یک مدت متمادی را از ما خواهند گرفت و بنده پیشنهاد کردم که مدت دوره تقنینیه ۴ سال باشد و یک جهت مخالفت بنده راجع بابتدای دوره تقنینیه که روز افتتاح مجلس باشد بنده با اینهم مخالفم و تصور میکنم که بهتر این است یک روز معینی و مقرر از برای افتتاح قرار بدهیم چنانچه اگر رجوع کنیم بنظامنامه داخلی مجلس و اگر رجوع بکنیم باصل ۸ قانون اساسی مبینم که افتتاح مجلس بروز ۱۴ میزان معین شده است در اصل ۸ اساسی میگوید مدت تعطیل و زمان اشتغال مجلس شورای ملی بر طبق نظامنامه داخلی مجلس به تشخیص خود مجلس است و پس از تعطیل تابستان باید مجلس از میزان که مطابق جشن افتتاح مجلس است مفتوح و مشغول کار شود شاید بعضی ها میگویند که این دوره اجلاسیه است ولی تصدیق خواهند کرد که دوره تقنینیه هم مرکب از چند دوره

اجلاسیه است و در صورتیکه برای دوره اجلاسیه یک مدتی معین میکنند بهترین است پس خوب است برای ابتدای دوره تقنینیه هم یک روزی معین کنند و گمان میکنم که بهتر از این وقت نخواهد بود که ۱۴ میزان است و سه ماه با آخر دوره هم ذکر شده است که اعلان انتخابات بکنند آن وقت هم وقت تابستان و یک موقع کافی است که عمل انتخابات بطور سهولت بعمل بیاید اولاً میشود حدس زد که بامه ماه فرجه عده کافی حاضر خواهند شد که مجلس را تشکیل دهند و بهتر این است برای اینکه عملیات انتخابات را انجام بدهیم یک فصل خوب را معین بکنند که انتخابات در آن موقع بهتر بعمل بیاید که در یک فصلی نباشد بواسطه سختی و بازنگری و سرما اسباب اشکال برای انتخابات فراهم آید اگر این مسئله را در نظر داشته باشیم در سه ماه قبل از ۱۴ میزان یک موقع خوبی است که مردم انتخابات خودشان را بعمل بیآورند و یک فصلی نباشد که با بجهت اینکه زمستان است یا که وقت تعطیل است عمل انتخابات معوق در قانون اساسی تصریح است که ما یک تعطیل در تابستان داریم این را هم ممکن است که یک زمان معین قرار بدهیم ولی آن مسئله ربطی باین مسئله ندارد زیرا آن افتتاح مثل افتتاح بعد از انحلال نیست بجهت اینکه ممکن نیست که در یک روز معین تمام حاضر شوند که یا حالا در پیش خودمان یک زمانی را عرض کنم مثلاً فرض میکنیم حالا که مجلس منعقد میشود باید ۱۴ میزان افتتاح بشود حالا که مجلس منعقد شد سه ماه طول میکشد که امر انتخابات بعمل بیاید بلکه بیشتر بنده نمیدانم آقای معزز الملک از اول کدام میزان مقرر نمایند امسال یا سال آینده اگر اول میزان سال آینده است سه ماه که باید انتخابات شوند و پس در این صورت بفرمائید آقای معزز الملک باید نه ماه هم بیکار بمانند تا ۱۴ میزان پس باین دلیلی که عرض شد ممکن است بواسطه خیلی عواقب مجلس تعطیل باشد و دیگر اینکه وقتی که مجلس منعقد شد وجه زمانی منحل خواهد شد و آن مطابق با آن فصلی که موقع انحلال یا موقع افتتاح است همانطور که میخواهند خواهد شد یا خیر پس باین دلایل که عرض شد این یک مسئله مشکلی است که ما یک زمان را برای افتتاح مجلس فرض کنیم ممکن است یکطور دیگری فرض کنیم و آن این است که همیشه پیش از انحلال مجلس سه ماه مانده اعلان انتخابات داده شود که تا وقت انحلال مجلس و کلاسه انتخاب کرده باشند که بعد از انحلال مجلس افتتاح شود این کار را میتوانیم بکنیم در صورتیکه مخالف با قانون اساسی نباشد که هیچوقت مجلس تعطیل نباشد مگر وقتی که عده از نمایندگان کافی نشده و حاضر نیستند این نظر آقای معزز الملک بود که در همان روزیکه مجلس منحل شد و در همان روز هم مجلس منعقد شود بنده این را از ازاره دیگری میتوانم بگویم که مانعی هم نداشته باشد و آن راه طبیعی است که مانع نیست از برای عامه طبقات مردم و آن زمستان است ممکن است زیرا که مردم جمعیند بگوئیم در اول عید نوروز که اول سال ایرانی است و همان روز ما مجلس را قرار بدهیم ولی این در صورتی است که ما مقید باشیم بزمان وقتی که ما نمیتوانیم

مقید شویم بزمان نگوئیم در موقعی که رعایا مشغول جمع آوری محصول خود هستند شروع میکنیم در این صورت هم یک عده محروم میمانند پس در معنی یک ظلمی و یک محرومیتی است که به جمعی وارد میآید این بنده یک پیشنهادی میکنم و موافقت دارم با ماده عقیده ام بماند و تصور میکنم که مدتی هم کافی است و برای اینکه عده ام که بسرای مجلس لازم است حاضر خواهد شد حالا فرضاً هم که حاضر شد یک عده در اینجا هست باز هم حتماً مقید نیستیم که مجلس شروع حتماً منعقد شود در ۱۴ میزان راحت تر و سهلتر انتخاب خودشان را بعمل می آورند و باز عرض میکنم که سه ماه کافی است که نیمه آخر دوره بهتر و مرتب تر معین خواهد کرد و خود این شاید وسیله باشد که نمایندگان زود تر حاضر شوند و نگویند روز افتتاح مجلس در دست خودمان است عجله ندارد اگر قدری دیر تر هم رفتیم دست خودمان است لکن اگر معین باشد شاید نمایندگان زودتر حاضر شدند آن وقت شروع میشود از ۱۴ میزان محسوب خواهد شد اعم از این که ده روز بعد مشغول شوند و بدانند که برای آن دوره یک مدتی معین شده و عصر قانون گذاری آن ها از یک روز مبینی شروع میشود و اگر اینها دیر آمدند از موقعی که باید بیایند باز هم همان طور محسوب میشود و اگر دیر آمدند در عوض آن یک ماهه که دیر کرده اند حقوقشان کسر گذارده خواهد شد یعنی اگر یک ماه دیر تر بیایند عوض اینکه ۲۴ برج شش ماهی باید بیایند این جا به نشینند ۲۳ برج شش ماهی نشینند این شاید تأکید شود که خودشان زود تر بیایند باین جهت که عرض کردم بنده با این ماده دو مخالفت دارم و عرض کردم ممکن است که بعضی ها با یک مخالفت بنده همراه باشند این که دو پیشنهاد کردم و پس از اظهار مخالفت آقایان باز حاضریم که توضیحات دیگر بدهم .

بجهت - بنده بهمان قسمتی که آخر که راجع بزمان است عرض دارم - عرض میکنم که هیچ ممکن نیست که ما یک زمانی از برای مجلس معین کنیم مخصوصاً در ۱۴ میزان بجهت اینکه در میزان اول رعایا مشغول بامور زراعت خود هستند موقع تابستان هم مشغول جمع آوری محصولات و غیره میباشد در شهر نیستند و برای امر انتخابات هم بسایستی بیایند در شهر ها در آن زمان که سراسر محصولاتند ممکن نمی شود این دو تا سوم این که مردم شهر هم که در بیلا قاتند غالباً ادارات دولتی هم که تعطیل است از گرما فرار میکنند میروند در کوهها برای اینکه از گرما محفوظ باشند بعد از همه اینها که عرض کردم استدلالاتی که آقای معزز الملک فرمودند گویا مقصودشان آن دوره اجلاسیه است و خواستند قیاس کنند دوره تقنینیه را به دوره اجلاسیه زیرا خواستند به فرمائید هم چنان که این است که هیچ زمانی برای او نباید معین کرد و همان طوری که در ماده معین شده است بهتر است بآن ترتیبی که حوزه انتخابات جدید میشود .
رئیس - مذاکرات در این باب گویا کافی است - چند قهره هم پیشنهاد رسیده است که باید قرائت شود (گفتند کافی نیست)
دکتر رضا خان - بنده بامدت مخالفم و نظرم

این است که حتماً این جزء قانون عادی است و حق مجلس است و بعضی عقیده‌شان این است که جزء قانون اساسی است بآن نظر بنده تصور میکنم که این مسئله باید امروز حل شود و آن موادی که در قانون اساسی تغییر کرد و تفسیر شد قانون انتخابات را اگر ملاحظه فرمائید خواهید دید که بنویسد چهار اصل از قانون اساسی را لازم‌التغییر دیدند بعضی از خیر خواهان ملت لهذا او را ارائه دادند بنام ملت و از تمام نقاط ارجاع شد بانجمن آذربایجان و انجمن آذربایجان تصویب کردند تغییر او را و آن چهار اصل تغییر کرد و نوشتند که نمایندگان جدید حق دارند نظریات خودشان را بکنند و هر يك از مواد را بخواهند جرح و تعدیل کنند و اینهم یکی از آنها است در پروگرام وزراء ما گفتیم که بکنند در دوره جدید نمایندگان که انتخاب میشوند حق نظر یعنی تغییر و تبدیل در قانون اساسی داشته باشند بنا برتصویبی که مجلس کرده است و اجازه که بهیئت دولت در اینخصوص داده است و نمایندگان جدید مجازند هر نوع نظری در قانون اساسی بنمایند ولی چهار ماده از آن باین مجلس حق داده شده است و دیگر صریح تراز این تصور میکنم نمیشود و محل اشکال و تردیدی هم نباشد نظر باین مقدمه بنده حتماً جزء قانون عادی مملکت میدانم و بهمان نظر پیشنهادی کرده‌ام که ۳ سال باشد برای اینکه بخیرید هم خیلی لازم است مثل اینکه بنده که یکی از نمایندگان هستم ششماه بلکه یکسال تمام مشغول بخیرید بودم و مجلس در حقیقت برای مایک مدرسه بوده است این است که بنده در این دو سال نظر کردم دیدم که البته يك مدتی هم برای بکارزدن تجربه و بینا شدن در کارها لازم است باین جهت مدت زیاد تر باشد تصور میکنم بهتر باشد چون يك مدتی برای تجربه لازم است و بعد از تجربه هم استفاده کردن است از آن معلومات و تجربیات و حالا يك دسته که هیچ اطلاعی ندارند و هیچ تجربه حاصل نکرده اند بیایند تا دو سال مشغول تجربه شوند و بعد بروند پس چه وقت ملت و مملکت می تواند استفاده بکند باین جهت بنده این دو سال را کم دیدم و پیشنهاد کردم که ۳ سال باشد و آن چهار اصل قانون اساسی را که لازم‌التغییر دیدند برای همین بود که اگر چنانچه محتاج شدند بتوانند در آن تغییری بدهند و یکی از آنها این اصل است که ممکن است دو سال را سه سال قرار بدهیم و این راجع بهمان چهار اصل است بنده نمیگویم که ماده دیگر را هم دست زده اند آنجا بنویسد که دوره تقنینیه که سرآمد مجدداً تمام و کلاً انتخاب خواهند شد در صورتیکه کمیسیون هم نظوش این بوده است که میتوان تغییر داد او نوشته ۳ ماه قبل از انحلال مجلس اعلان انتخاب داده خواهد شد.

محمد هاشم میرزا - بنده موافق هستم با آن چهار ماده قانون اساسی که تغییر کرده است و لازم میدانم تغییر او را ولی این نظری که آقای دکتر حاج رضا خان فرمودند که ممکن است بجهت تجربیات و بصیرت در امور مملکت مدت را زیادتز قرار بدهیم بنده عرض میکنم اگر نظر شما باین است که در نقاط و ممالک دیگر سه سال چهار سال

یا ۷ سال قرار داده اند عرض میکنم برای این بوده است که اینطور قرار داده اند که اشخاصیکه ببرد و کالت بخورند یعنی تجربیات خودشان را بملت داده باشند دارند و در هر دوره انتخابیه اقلاً بیست سی پنجاه نفر از اشخاصی هستند که قابل و کالت باشند و در نظر اشخاصیکه میخواهند آنها را انتخاب کنند و نمایندگی آنها را تصدیق داشته باشند هستند البته در همچو موردی ضرر ندارد که مدت چهار سال یا ۵ سال یا کمتر یا بیشتر قرار بدهند نه برای این مملکت است که هنوز مردداً شخصی را وکیل میکنند هنوز شرایطی که برای وکیل لازم است منظور نظر مردم نیست و يك وسائل خیلی مختصر و اعتماد های نافی يك کسی را که سزاوار و کالت نیست انتخاب میکنند یعنی بملاحظه آشنائی و بمناسبت چیز دیگر وکیل ملت میشوند پس باین دلایل که عرض کردم نمیتوان مدت را زیاد قرار داد البته وکیل اگر خوب بملت خدمت کرده است دوباره او را وکیل خواهند کرد مجبور که نیستند مجدداً غیر از این و کلاً را وکیل کنند ممکن است دوباره هم اینها را وکیل کنند و یا آنکه وکیل را که انتخاب کردند موافق میل او رفتار نکرد اقلاً يك حق فسخی باید ملت داشته باشد برای اینکه آرزوی او بعمل نیامده است اگر مدت زیاد باشد ممکن است دچار اینگونه محظورات باشند و این يك ظلمی است بجهت اینکه الان عقاید سیاسی که قسمت کلی است کاملاً بطوریکه باید در قلوب آنها جای گیر شود نشده است ممکن است بيك نظریات مسلکی يك کسی را انتخاب میکنند و این خیلی اسباب محرومیت خواهد شد و بعقیده بنده از حالا بنده بیست سال دیگر باید مدت نمایندگی را تا دو سال قرار داد تا عقاید سیاسی در اذهان مردم جای گیر شود و تا در هر نقطه بیست سی نفر مردم جامع الوکاله مسلم پیدا نشود و تا عقاید سیاسی در کلیه مردم جای گیر نشود بنده دو سال را کافی میدانم.

هزار آملک - فقط چیزی که در اینجا گفته شد برای مدت چهار سال و سه سال این است که گفته هنوز مردم نمیدانند چه کسی را انتخاب کنند و نمی شناسند چه کسی قابل است و بصیرت دارد در امور مملکتی که او را انتخاب نمایند و هنوز از روی تردید ایشان را انتخاب میکنند پس اگر چنانچه این نظر است هر چه زودتر باشد بهتر است پس خوب است دوره اششاه به ششماه میکنیم این هیچ دلیل نمیتواند بشود و اینکه فرمودند سایر جاهای برعکس است را کمتر کنند بهتر است ولی در ایران برعکس است باید يك مدت زیادی داشته باشد برای جهاتی که معین است باید زیاد از دو سال باشد و خود این معلوم و واضح است و اینکه میگویند يك عده از روی يك ترتیبی عمل کنند که موکلین آنها میل دارند این يك چیزی است که دلیل نمیتواند بشود اگر آن وکیل بوظیفه خودش عمل نکرده است چه فرق میکند اگر چنانچه بوظیفه خودش عمل نکند در این دو سال هم ممکن است که بوظیفه خودش عمل بنماید و هر قسم که میخواهد ممکن است در این دو سال بکند و دو سال

کافی است که هر خراب کاری که بخواهد میکنند پس اگر باین دلیل است که مدت کمتر باشد که او زیاد خراب کاری نکند خوب است ششماه قرار بدهند و ششماه بهتر از دو سال است پس این يك چیزی است که هیچ يك از آقایان نتوانستند از آن مد نظر عراض بنده رارد بکنند پس دلایلی را که بنده عرض کردم و خیلی دلیل صحیحی است آن مسئله تجربه است بجهت نشسته اند شاید بعضی از آن ها آن چیزی را که مقصود است پیش از وقت نمیتوانند يك نظریاتی پیدا کنند وقتی که داخل کار شدند ممکن است آن نظریات حاصل شود آن چیست آن تجربه است و تصور میکنم کسی نباشد که منکر شود بنده از تمام آقایان میخواهم بیرسم که نمایندگان که بعد خواهند آمد بجزئیات و اطلاعاتشان از این اشخاصی که حالا هستند بیشتر است ممکن نیست که بگویند بجزئیات ایشان زیادتز است یا آنکه میگویند تجربیات ایشان متساوی است علی التحقیق نمیشود گفت بجزئیات آنها با تجربیات این اشخاصیکه اینجا نشسته اند متساوی است و این اشخاصیکه در اینجا نشسته اند تجربیاتشان خیلی است و بنده هم عقیده هستم با آقای دکتر حاج رضا خان که فرمودند ۶ ماه بلکه یکسال است که تمام در تجربه بوده‌ام اقلاً باید يك مدتی داشته باشند که تجربه خودشان را بوضع عمل بگذارند و از آن تجربه يك فایده ببرند عمل و تجربه و کار يك مدرسه است که خیلی خوب میتواند آدم را تربیت کند پس باین نظر البته بهتر است همان فرمایشی که آقای دکتر حاج رضا خان فرمودند که این يك سال فقط در تجربه بوده‌اند و در دو سال دیگر میتوانند از آن تجربیات خودشان استفاده کنند پس از این مد نظر میبینم که دو سال کم است و وقتیکه این ملاحظه را بکنند خواهند دید که در مصلحت مدت زیاد جای هیچ تردیدی باقی نمیماند.

رئیس - مذاکرات گویا کافی باشد (بعضی کافی میدانستند و برخی کافی نمیدانستند) **رئیس** - پس رأی میکنیم که مذاکره کافی است یا خیر آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام نمایند (عده قیام نمودند) **رئیس** - معلوم میشود که مذاکرات کافی نیست آقای دکتر سعیدالاطباء مخالفید؟ **دکتر سعیدالاطباء** - در يك قسمت مخالفت و قسمت دیگرش موافقم **رئیس** - آقای حاج آقا - **حاج آقا** - بنده این مسئله را اساسی میدانم و عرض میکنم که کسانی که کم میدانند دلیل منطقی دارند و هم منظور کسانی که زیاد میدانند دلیل منطقی دارند هر دو دلیل منطقی دارند هم کسانی که کم میدانند و هم کسانی که کافی میدانند ولی آنها از يك نقطه نظر اینها از يك نقطه نظر تمام فرمایشات آقای معززالملک از نظر تجربه و کلاً صحیح است ولی عرض میکنم که در مملکت ما اگر و کلاً در صراط سیر تجربه هستند همانطور ملت هم در صراط سیر تجربه هستند اما اینجا مراد سیر تجربه و کلاً نیست و سیر تجربه ملت است ما باید همیشه تجربه ملت را

رئیس - مذاکرات گویا کافی باشد (بعضی کافی میدانستند و برخی کافی نمیدانستند) **رئیس** - پس رأی میکنیم که مذاکره کافی است یا خیر آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام نمایند (عده قیام نمودند) **رئیس** - معلوم میشود که مذاکرات کافی نیست آقای دکتر سعیدالاطباء مخالفید؟ **دکتر سعیدالاطباء** - در يك قسمت مخالفت و قسمت دیگرش موافقم **رئیس** - آقای حاج آقا - **حاج آقا** - بنده این مسئله را اساسی میدانم و عرض میکنم که کسانی که کم میدانند دلیل منطقی دارند و هم منظور کسانی که زیاد میدانند دلیل منطقی دارند هر دو دلیل منطقی دارند هم کسانی که کم میدانند و هم کسانی که کافی میدانند ولی آنها از يك نقطه نظر اینها از يك نقطه نظر تمام فرمایشات آقای معززالملک از نظر تجربه و کلاً صحیح است ولی عرض میکنم که در مملکت ما اگر و کلاً در صراط سیر تجربه هستند همانطور ملت هم در صراط سیر تجربه هستند اما اینجا مراد سیر تجربه و کلاً نیست و سیر تجربه ملت است ما باید همیشه تجربه ملت را

مقدم بر تجربه و کلاً بدانیم امروز که ملت ایران دومرتبه بیشتر وکیل انتخاب نکرده اند بطور صحیح بکمر تبه میتوان گفت که وکیل انتخاب کرده اند تحمیل حالا تجربه ایشان هم زیادتز شده باشد بعد از این تجربیات که پیدا کرده اند میخواهند این تجربیات را بوضع عمل بگذارند بسا هست که از خیلی و کلاً راضی نیستند بلکه نقطه نظر اعمال و کلاً یا نقطه نظر و افکار ملت مختلف باشد برای ملت يك راه فراری باید باشد یا نباید باشد اگر نظر این ملت مخالف بانظریات و کلاً باشد این را چه باید کرد باید بگوئیم وکیل وکیل است و کلاً هر چه میگویند قوه مجریه باید بوضع اجرا بگذارند نمیشود اینطور گفت بنده استدعا میکنم که این دو نقطه نظر را هم از هم جدا بکنند و نقطه نظر تجربه ملت را مقدم بدارند بنده از این نقطه نظر مخالفم یا اینکه يك روز باین مدت انتخاب افزوده شود اما راجع بماده قانون اساسی که فرمودند این بنام ملت اعلام شد بعد آنها بانجمن آذربایجان رجوع کردند و نوشتند که بدهم و کلاً میتوانند در آن نظری کنند بنده نمیگویم این را نمیتوان تغییر داد بواسطه اینکه صحیح است که بانجمن ابائی آذربایجان تعویض شد آنها هم نوشتند که پس از افتتاح مجلس و کلاً هم میتوانند نظریات خودشان آرا بکنند ولی آن روزی که و کلاً جمع شدند در اینجا و نظریات خودشان را کردند و در این امر رأی دادند یعنی همان رأی که داده شده بود تصدیق کردند همان روز حکم قانون اساسی را پیدا کرد و هیچ کسی با این مخالفت نکرد بنده عرض میکنم که این مسئله قانون اساسی مملکت است ولو اینکه قانون عادی مملکت هم باشد نقطه نظر تجربه ملت همیشه مقدم تر از نقطه نظر و کلاً است و آن باید مقدم باشد و باید همیشه آن نظر را ملاحظه کرد.

رئیس - هر کس عقیده دارد و عقیده خودش را مجبور است که اظهار نماید یکی عقیده دارد که چهار سال باشد دوره تقنینیه و یکی سه سال هر کس يك نظریاتی دارد و يك دلایلی برای خودش حاضر کرده است که بگوید از آنجائیکه انجمن آذربایجان این ماده را نوشته اند که کلاً حاضر میشوند حق دارند اگر نظری در آن دارند بکنند و الا آن ماده که نوشته بود تا تمام و کلاً حاضر اول دوره مجلس حساب نمی شود آن برای ما خوب بود اگر این را میخواستیم ما در دست بگیریم حالا تقریباً که آخر دوره است هنوز عده زیادی از و کلاً ما باقی مانده است بآن نظر عرض میکنم که باید مدت زیاد باشد و تغییر دادن ضرری ندارد چون دو سال خیلی کم است بجهت اینکه سه ماه که باید راه بیاید تا برسند اینجا که تقریباً مجلس افتتاح شود سه ماه هم باید نظام نامه داخلی اینجا را یاد گرفت سه ماه هم باید دید قانون چه جور است ۶ ماه هم به بیند که تجربه چه است حالا میتوانید به بنده بگوئید که از اول آمده‌ما حال هیچ فرقی نکرده و اول و حالا یکی هستی اول بمن ایراد وارد میشد حالا وارد نمیشود انسان روز بروز بهتر میشود پس يك سال برای در عرض راه و در طول راه چیزهای دیگر که ذکر شد لازم

رئیس - مذاکرات کافی است. **دکاءالملک** - چون بنده میبینم که اذهان مشوش است و اسباب تضییع وقت مجلس شورای ملی خواهد شد و لهذا بهتر است که این ماده راجوع فرمائید به کمیسیون. **رئیس** - چند فقره پیشنهاد شده است ولی برای اینکه آقایان مسوق باشند پیشنهاد ها خوانده میشود با ماده رجوع میشود بکمیسیون آقای آقا میرزا ابراهیم خان پیشنهادهای ذیل را قرائت نمودند ۱ - از طرف آقای معززالملک بنده تقاضا میکنم که ماده ۴۸ تجزیه شود و اول در مدت دوره تقنینیه و بعد در افتتاح مذاکره شود. ۲ - از طرف آقای دکتر سعیدالاطباء بنده تقاضا میکنم که این ماده تجزیه شود. ۳ - از طرف آقای حاج عزالمالک. **ماده ۴۸** ابتدای دوره تقنینیه دو سال شمسی از روزی است که مجلس شورای ملی افتتاح میشود. ۴ - از طرف آقای لواء الدوله بنده پیشنهاد میکنم که مدت دوره تقنینیه سه سال شمسی بوده باشد ۵ - از طرف دکتر حاج رضاخان این بنده پیشنهاد میکنم ماده ۴۸ بطریق ذیل نوشته شود

است باین جهت است که بنده سه سال پیشنهاد کردم **حاج وکیل الرعایا** - بنده مذاکراتی که شده است لازم بتکرار میدانم و همان میکنم که مجلس موافقت داشته باشد باینکه همین دوسال باشد فقط يك چیزی را که میخواستم عرض کنم این است که افتتاح مجلس شورای ملی يك پیش بینی است که در قانون اساسی شده است و آن پیش بینی امروز برای رئیس قوه اجرا است و بنده گمان میکنم که برای او اسبابش موجود باشد چنانچه در تمام عالم موجود است رئیس اجرا کارش بجائی رسیده که انفصال مجلس شورای ملی را صلاح دانست در همه جای دنیا غیر از مملکت ما هست بنده میبینم از آقایان که چقدر باید صبر کنند اگر نتوانستند انتخاب کنند ممکن است برای اینکه و کلاً حاضر نشوند و مجلس تشکیل نشد يك وقتی به بینم که مملکت می رود حالا نمایانم که و کلاً محققند در اینکار ملت محسن است رئیس اجرا محسن است چون اسباب این را حاضر نکرده ایم در اینصورت تصور میکنم اضافه از دو سال هیچ معنی برای این مملکت نداشته باشد **شیخ علی شیرازی** - دو سه مطلب است يك مطلب اینکه دو سال باید باشد و یکی دیگر این که ابتدای دو سال از کی باشد در اینکه ابتدای این دو سال از چه وقت باشد يك تلگرافی بشیراز کردند در آن زمانیکه آصف الدوله حاکم شیراز بود جمعی از تجار و علماء و اصناف و اعیان را حاکم جمع کرد که شوری نموده جواب بدهند جوابی که از شیراز آمد این بود که گفتند تغییر این چهار اصل یا مجلس است وقتی که و کلاً حاضر شدند هر قسم رای دادند از همان رفتار شود بعد يك تلگرافی دیگر آمد که اهل شیراز خودشان را واگذار کردند برای انجمن آذربایجان که اختیار با انجمن آذربایجان است پس بنابر این بنده مخالف هستم بجهت اینکه آن قانون عادی میشود پس از رای هم که میگیریم باید سه قسمت کنیم یکی اینکه ابتدا از کی باشد و یکی در مدت که چند سال باشد. **رئیس** - مذاکرات کافی است. **دکاءالملک** - چون بنده میبینم که اذهان مشوش است و اسباب تضییع وقت مجلس شورای ملی خواهد شد و لهذا بهتر است که این ماده راجوع فرمائید به کمیسیون. **رئیس** - چند فقره پیشنهاد شده است ولی برای اینکه آقایان مسوق باشند پیشنهاد ها خوانده میشود با ماده رجوع میشود بکمیسیون آقای آقا میرزا ابراهیم خان پیشنهادهای ذیل را قرائت نمودند ۱ - از طرف آقای معززالملک بنده تقاضا میکنم که ماده ۴۸ تجزیه شود و اول در مدت دوره تقنینیه و بعد در افتتاح مذاکره شود. ۲ - از طرف آقای دکتر سعیدالاطباء بنده تقاضا میکنم که این ماده تجزیه شود. ۳ - از طرف آقای حاج عزالمالک. **ماده ۴۸** ابتدای دوره تقنینیه دو سال شمسی از روزی است که مجلس شورای ملی افتتاح میشود. ۴ - از طرف آقای لواء الدوله بنده پیشنهاد میکنم که مدت دوره تقنینیه سه سال شمسی بوده باشد ۵ - از طرف دکتر حاج رضاخان این بنده پیشنهاد میکنم ماده ۴۸ بطریق ذیل نوشته شود

رئیس - توضیحی دارید فرمائید. **میرزا مرتضی قلیچان** - بنده چون

اگر پیش از شش ماه از دوره تقنینیه باقی باشد اهل مجلس بجای نماینده مستعفی یا متوفی انتخاب خواهند کرد هر گاه اهل محل در ظرف دو ماه از زمان اغطار انتخاب نکردند مجلس از بین پنج نفر اولی که در انتخاب محلی نسبتاً حاضر اکثریت بوده اند یک نفر را انتخاب خواهد کرد.

رئیس - مخالفی هست در این ماده.

حاج شیخ اسدالله - قانون انتخابات مجلس که در سابق یعنی در همین دوره دیدیم و معمول بوده و خیلی منافی ترتیب قانون مشروطیت بنظر می آمد در کمیسیون او را رد کردند ولی باز بعبارت آخری در این ششماه یک حقی برای مجلس در انتخاب گذاشته اند بعد از آنکه معلوم شد که مجلس در انتخاب نمایندگان هیچ حقی ندارد و تعیین نمایندگان با خود ملت است دیگر فرق نمیکند که ششماه باشد یا دو ماه یا یکروز فلسفه یکی است اگر میاید این حق را بمجلس شورای ملی داد که عوض عضو مستعفی یا متوفی را انتخاب بکنند دیگر این ششماه و یکسال فرق ندارد باید کلاً این اختیار را ب همان قسمی که مشمول بوده بمجلس داد ولی وقتیکه بنا شد این حق از مجلس گرفته شود و تعیین شد که مجلس این حق را ندارد نماینده را باید ملت انتخاب بکنند دیگر این ششماه که باخر دوره مانده باشد مجلس انتخاب کند هیچ معنی ندارد و بناقی با آن فلسفه است که این حق را از مجلس گرفته اند بقیه بنده اگر که در این ششماه که باخر دوره تقنینیه باقی مانده است اسباب زحمت و کلفتی است که اگر بخود ملت رجوع کنند که مشغول انتخابات شوند شاید طول بکشد و دوره نزدیک اختتام است اگر این محظور داردهمان کسیکه در دقه اول نسبتادارای اکثریت است همان کسی را بنمایند کمی مجلس شورای ملی بپذیرد دیگر لزومی به تجدید انتخاب هم ندارد برای اینکه این مناسبتش با آن نظر بهتر است که او را مقید کنیم بششماه باخر دوره مانده و اختیارش را بمجلس بدهیم و همینطور هرگاه اعلان بملت کردند دو ماه ملت در اینکار مسامحه کرد و انتخاب نماینده خود را نکرد آنوقت از میان پنج نفر که نسبتاً دارای اکثریت هستند انتخاب کند ب همان نظری که عرض کردم که مجلس شورای ملی هیچ حق انتخاب وکیل ندارد اینجاست راجع به پنج نفر باشد یا بدو نفر باز هم این حق راجع بخود ملت است حالا اگر محظوری در اینجا متصور شده است که ملت شاید مسامحه بکند یا اینکه موافقی دیگر در پیش باشد مثل اینکه موقع زمستان باشد یا وقت برداشتن محصول باشد که میتواند انتخاب کنند باز همان عرضی را که در فقره اول کردم تکرار میکنم همان بگفتی که بعد از این عضو مستعفی یا متوفی دارای اکثریت است همان را بنمایند کمی بپذیرند برای اینکه آن کسیکه نسبت بدیگران اکثریت دارد این خودش ست نماینده کمی داردملا ملاحظه بفرمائید بعد از اینکه در محلی انتخاباتشان بعد آمد این را که میخواهم عرض کنم نظامنامه در این باب ساکت است و حالا عرض میکنم که در اینجا اضافه شود (بعد از اینکه بگفتار آنها دارای اکثریت شده اعتبار نامه را هم نوشته اند

بنامه برای جلسه دیگر آلبانی که تصویب میکنند قیام نمایند (اکثر قیام نودند).

رئیس - با اکثریت تصویب شد مطابق رائی که بررور داده شد فردا که روز یکشنبه است از سه بنروب مانده جلسه خواهیم داشت و دستور از این قرار است بقیه قانون انتخابات راپورت کمیسیون بودجه راجع بیکصد و پنجاه و دو هزار تومان حقوق برگشتن از بودجه دربار - ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بمیرزا عبدالعبد خان پیشخدمت اینرا هم میخواستم عرض کنم کمی بایستی در ۱۴ میزان هیئت رئیسه تغییر کند و انتخاب هیئت رئیسه فردا موافق نظامنامه بعمل بیاید .

حاج شیخ الرئیس - پیشنهادی در این خصوص شده است خوانده شود .

رئیس - پیشنهادی در این باب شده است لکن چون موقش فردا است فردا میخوانم مخالفی نیست (اظهار شد خیر) .

رئیس - حرکت کردند و مجلس یکساعت از شب گذشته ختم گردید .

صورت مشروح روز یکشنبه ۱۴ شهریور

شوال المکرم ۱۳۲۹

رئیس - آقای مؤمن الملک سه ساعت قبل از غروب بجای خود جلوس فرمودند و پس از ده دقیقه مجلس رسماً افتتاح گردید .

صورت مجلس روز قبل را آقای آقامیرزا ابراهیم خان قرائت نمودند (غائبین جلسه قبل) - بدون اجازه آقامیرزا علی اکبرخان - آقا سید محمد باقر ادیب - غائبین با اجازه - آقای شریف الملاء - آفایانی که از وقت مقرر تأخیر نموده اند - میرزا یانس یکساعت و ۴ دقیقه - دکتر امیرخان یکساعت و ۴۰ دقیقه - آفایان طباطبائی - ناصر الاسلام - میرزا ابراهیم قی یکساعت و ۲۰ دقیقه - آقا سید جلیل - یکساعت آفایان حاج سید نصرالله اردبیلی ۵ دقیقه آفایان متین السلطانه معتمدالتجار - معین الرها یا - افتخار الواعظین - حاج امام جمعه - رکن الملک - انتظام الحکماء ۳۰ دقیقه آفایان ذکاء الملک - دکتر اسمعیل خان - سلیمان میرزا - شیبانی - دکتر سعید الاطباء نیسات .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه است .

حاج آقا - در صورت مجلس نوشته شده در ماده ۲۰ در مدت پنج روز الی یکماه فلانی موافق یا مخالف بوده بنده نسبت بملت هیچ عرض نکردم فقط ماده ۲۰-۲۱ را یکی میدانستم و تقاضا کردم یکماهه شود تصویب هم شد و در ماده ۲۷ هم بنده مخالف نبودم بطور کلی چیزیکه لازم میدانستم دادن یک نسخه دیگر از صورت مجلس بنمایند بود و اینجا نوشته است که مخالف بوده بنده هیچ مخالف نبودم .

رئیس - اینطور اصلاح میشود دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) - صورت مجلس تصویب شد قانون انتخابات از ماده (۵۰) قرائت میشود (ماده مزبور بعبارت ذیل قرائت شد) .

ماده (۵۰) - هرگاه یکی از اعضای مجلس شورای ملی مستعفی یا متوفی شود اگر پیش از شش ماه با تقاضای دوره تقنینیه باقی نمانده باشد مجلس شورای ملی بگفتی بجای او انتخاب خواهد کرد لکن

تجربه صلی دارم دو این کار و باید بقدریکه هم لازم است برای سرعت انتخابات کوشش کرد لذا این بود که پیشنهاد کردم که برای سرعت امر انتخابات یک مغارجی برای انجمن نظارت تعیین شود مکه تسهیل امر انتخابات بشود و زودتر انتخابات بعمل بیاید اگر مجلس برای این معین شده باشد با اینکه انجمن خودش این مغارج را بنده این اسباب تأخیر میشود و مجلسهای هم که جزء این حوزه هستند و باید اعلان کنند خود این اعلانات تمام خرج دارد . (**رئیس** - آقای آقا شیخ اسدالله (حجت) فرمایش بفرمائید) دیگر آن که یک کسی میخواهد که از طرف انجمن نظار امانت داشته باشد که برود این نوشتجات را برساند تمام خرج دارد بهتر این است که اینها را قرار بدهند دولت بنده **رئیس** - این اصلاح را قبول دارید .

ذکاء الملک - عبارتش را دو باره بخوانند (مجدداً اصلاح میرزا مرتضی قلیخان قرائت گردید) .

ذکاء الملک - بله قبول دارم با اصلاح عبارتی که مغارج ضروری انتخابات و انجمن نوشته شود .

معزز الملک - بنده تصور میکنم آن مقصودی را که آقای میرزا مرتضی قلیخان دارند آن قسمت ثانی پیشنهاد ایشان برساند در اینجا بکنخارج ضروری بدوات تحمیل شود بهتر خواهند بود و مقصود آقای میرزا مرتضی قلیخان هم همان است قسمتی که کام برده شده است انجمن شاید در بعضی جاها تصور شود که این موجب اعضاء انجمن هم هست که باسم انتخابات از برای دولت ترشیده شود در صورتیکه خود آقای میرزا مرتضی قلیخان تصریح کردند که از قبل پول اعلان و غیره بهتر است .

رئیس - یک اصلاح دیگری از طرف آقای کاشف شده است قرائت میشود (اصلاح کاشف بعبارت ذیل قرائت شد) .

بنده پیشنهاد میکنم که آخر ماده ۴۹ لفظ اطلاع انجمن نظارت حذف شود .

رئیس - توضیحی دارید بفرمائید .

کاشف - چون در وقت حرکت ممکن است کلی باطلاع انجمن نظارت باشد ولی در وقت برگشتن که انجمن نظارت اطلاع ندارد این باید اصلاح شود .

ذکاء الملک - اینهم ممکن است که نظارت کسی را لازم نداشته باشد اما آن اظهاری را که آقای معزز الملک در اصلاح آقای میرزا مرتضی قلیخان کردند صحیح بود بندهم قبول دارم .

رئیس - بند می بینم آفایان خسته شده اند چون چهار ماده مانده است میخواستم بلکه آن چهار

ماده خوانده شود ولی گمان نمیکنم که امشب تمام شود فردا هم جلسه داریم میگذازم برای فردا

رئیس - رأی میکنیم بماده ۴۹ همین ترتیبی که اصلاح شد آلبانی که تصویب میکنند قیام نمایند (اکثر قیام نمودند) .

رئیس - با اکثریت تصویب شد رأی میکنیم که مجلس را ختم کنیم و باقی این قانون انتخابات